

liqua deditur unguis sancti

canu leonide deprecantur

Ferid aquila **F**erid foma bestia

is qua sanua thieralis nota sit

materialis her est impositio in

picinis famem. pleni us

Ferid rithi nos dactum

de de sentina nos dactum

Dum alimo super us de

pe mercedis et coram

Reyßer dieser Buch.

1. Bekantnis von der personlichen Vereinigung beider Naturen in Christo v. Titelm. Heshusij.
2. Bekantnis vom h. Abendmahl Christi. Heshusij.
3. Brieff von dem Collegio der zu Landenburg versambelten Theologen von dem Vbi quæste
Vobis Christo Item iudicium Heshusij
4. Brieff von den neuen Amblingiten
5. Uebersetzung des Dymokartes, nambis zu Leipzig wider die Anhaltischen Theologen
Brieff von den neuen Amblingiten.
6. Antwort auff etliche fragestellte fragen Titelm. Heshusij et c. Daran in
7. Extract oder anhang ant einem christlichen Dombrieff und Warnung v. Heshusij (im h. l. 177)
8. Warnung mit Vermahnung der von Zerbst an v. Selneccern
9. Kurzer schriftliche Antwort auff der Anhaltischen Theologen Warnung und Vermahnung
10. Selneccer Kurzer abtunnung der schriftlichen Antwort der Anhaltischen Theologen
11. Auff der Anhaltischen Theologen wider v. Chemnitzium und Selnet.
12. Bericht Vobis M. Wolff Ambling und sein anhang wider der Anhaltischen Predigern
13. Johicarpis hieser erklärung Vber 3 fragen, welche Hüben erzeigt hat.
14. Disputatio de persona Christi Pfaffradon
15. Disputatio 1. de officio prophethico Christi. Berckelmann
16. Historia passionis et resurrectionis Christi per Justum Groschart
17. Enchiridion Catecheticon Cyprij
18. De incarnatione Verbi disputatio per Alazarium
19. Disputatio 3. de peccato originis. Hoffmann
20. Propositiones de Baptismo Heshusij
21. Disputatio de ecclesia Dei Boetij

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ

ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΟΝ

ΜΑΡΤΕΪΝΟΥ & ΛΟΥΘΗΡΟΥ ΕΞΑΜΕ-
τροις ἑλληνικαῖς μεταφρασίαις

ὑπὸ
ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΥ ΚΟΥΠΗΪΟΥ,
& ΟΔΕΡΣΛΕΒΙΕΩΣ.

ENCHIRIDION CATECHETICVM
MARTINI LVTHERI, VERSI-
bus Græcis redditum

ἂ
BENEDICTO CVPPPIO Oderſlebio.

Mantuan. lib. 7. Sylvarum.
Vita decet sacros, & pagina caſta Poëtas
Caſtus enim vatum, ſpiritus atq; ſacer.

HELMÆSTADII,
In officina Jacobi Lucij. Anno
M. D. CI.

EXERCIATION

KATHOLISCH

BENEDIKTUS KOTENITZ

EXERCITIUM CATHOLICUM

PER GRACIAM

BENEDICTO SUPP. OBLIG.

Collegium vniuersitatis, hinc inde

M. D. C. C. C. C.

Professores

M. D. C.

REVERENDO ET
AMPLISSIMO VIRO, D. PETRO
VVINDRVVIO, COENOBII RIDDA-
geshusani, Archimandritæ dignissimo,
amico & patrono reuerenter
colendo.

Καίρειν καὶ εὐπρόσθην.

NScripsit, Reuerende & Amplissi-
me vir, ὁ ἐν ἀγίοις Magnus Lutherus, pieta-
tis Christianæ capita, vocabulis Enchiridij
ac parui Catechismi, utroq; significans, se in
breui & commodissima forma proposuisse,
quæ aliàs, de Christianismo nostro εἰς τὸ
πλατὸν dicuntur, & in sacrorum Bibliorum sinuoso volu-
mine diuinitus conscripto, diuinitus custodiuntur, non
vt semel atq; iterum lecta & audita abijcerentur, & cum
nausea quadam è manibus deponerentur: sed vt semper
nobis essent ad manum & in manu; & vt per quæstiones
& responsiones, sine intermissione in illis exerceremur,
& mirè in illis quotidie proficeremus: Certè ipse Luthe-
rus, in præfatione parui Catechismi, non tantum agit de
impulsua, & quare Christianæ pietatis capita, in tam bre-
ui & perspicua forma conscripserit, sed etiam ostendit,
quo consilio & fine id fecerit, vnde etiam atque etiam

A 2

rogat

rogat & orat, omnes Ecclesiæ pastores & parochos; ne desint suo officio: sed ipsi in manibus & ad manum habeant, Quinque illa Catechismi capita, in ijsque suos auditores, ac rudem iuventutem, instituant, & κατὰ λέξιν, quod aiunt, proposita ab illis reposcant: Idem ad quodlibet Catechismi caput à patribus familiâs vir Dei, exigit; Et in enchiridij præfatione vult, vt non tantùm ad eam rem pastores & patres familiâs, suos suo iure cogant: sed etiam Magistratus politici auxilium implorent, si fortè suos auditores & familiam videant cessare, & Catechismi doctrinam fastidire; illisque dicant, principem tales è territorio suo eliminaturum, quippe qui impietate sua, iram DEI, non tantùm super se: sed etiam super principem, & totum eius territorium concitent.

Pia igitur hac authoris admonitione adductus, Enchiridion Catecheticum, non tantum in manibus habui, & amavi semper: sed etiam, dum in officio Ecclesiastico muneris mei partes, iam per annos benè multos obo, iuventuti & rudi plebeculæ illud fideliter proposui, & vt Moses loquitur, explicando & sæpius repetendo ACVI. Idem præsto domi meæ, idem ago in Ecclesijs, inspectioni Regio Lotharianæ, in illustri hoc Brunsvicensi Ducatu, subiectis. In eam curam in scholis per annos octo antehac incubui sedulò: Sed ne nunc quidem, quamuis scholis me abdicauerim, è scholis egressus videri volui: sed tanquam ad illas rediisse labore hoc meo. Enchiridion igitur hoc Catecheticum, ab ipsomet authore, in tria capita diuisum, carmine Heroico Græco reddidi, & vnâ cum versione latina soluta, in lucem edidi. Quod iam pridem factum, multi boni & pij crediderunt, adeò vt in Bibliopolijs non rarò de illo fuerit à studiosis adolescentibus

ΦΙΛΕΛ

Φιλέλλησι, quæsitum, quippe qui ex simplicibus Christiani-
nismi capitibus seorsim, & sine explicatione à me editis,
eorumque præfatione, ad Reuerendum Abbatem Mariæ-
uallensem, D. Adamum Balchenium, tunc temporis ibi
pastorem: sed nunc in Christo piè defunctum didicerant, Obijt 27.
Augusti An-
no 983
integrum Enchiridion breui euulgandum: Eadem senten-
tia habuit etiam Clarissimum virum Dn. Conradum Rit-
tershusium, in Academia Altorfina I. V. Doctorem, &
professorem celeberrimum, & de Græcis literis optimè
meritum. Ille enim in quadam epistola, die 20. Septem-
bris, Anno 86. ad me data, sic scribit: Exornaui Ca-
techesin tuam Epigrammate quodam meo, non quod pu-
târim, illo opus esse, ad illustrandas tuas Musas, per se
fatis claras: sed vt amoris mei abundantiam erga te agno-
sceres. Credebam autem opus illud tuum iampridem lu-
ce frui.

Quamprimum igitur erit emissum, illud ad me mittas
velim. Benè vale, & μελυδριον nostrum Græcolatinum bo-
ni consule. Vt igitur in Ecclesia & domi Catecheticus
ille labor, *σὺ Θεῷ* fructum attulit multum: Ita spero,
quem Musa nostra dedit *σὺ τῷ αὐτῷ*, non sine magno emo-
lumento ad studiosam iuuentutem *Φιλέλλησιν* rediturum:
E scholis acceptum ad scholas remittimus, gratitudinem
nostram erga scholas declarantes.

Inprimis verò tibi, tuoque Ludoliterario, Enchiridi-
on hoc Catecheticum dedicandum duxi, vir R.

1. Quod nôrim, etiam Græcam linguam à te magnificè-
ri, & in celebri illo tuo *Φροντιστηρίῳ* tam à præceptoribus,
quàm à discipulis sedulò coli, quippe quæ in toto terra-
rum orbe ex præcipuis sit vna, quâ non tam sacri quàm
propha-

prophani scriptores sint vsi, & quâ, ne quidem homo latinus rectè carere queat.

2. Quod existimem Enchiridion hoc tibi tantò futurum charius, quantò indumentum eius sit cultius. Corpus per se est & manet idem & perpetuò integrum. Neq; enim hîc quicquam est, quod vel nouum vel mutatum esse cupiam, veritatis quippe studiosus: Tantùm mihi cura est de corporis habitu & cultu, qui ex natura τῆ καλῆ ipsum tantò magis commendet suo patrono, tantò magis commendet scholis literatis.

3. Quod Catecheticum hoc poëma ad te mittendum iam antea in animo habuerim semper, quemadmodum ante annos non ita multos, ea de re, à meo filio, M. Alberto, ad oblationem paschalis sui carminis, literis peculiariter ad te datis, es commonefactus, quem iam Illustris Monasticæ Michaëlsteinensis scholæ Rectorem agere nosti. Quam scholam Illustrissimus Princeps & admodum Reuerendus Abbas, D. Iulius Augustus, Dux Brunsvicensis & Lunæburgensis &c. Dominus noster clementissimus, sua liberalitate, vt Nutritius verus, liberaliter fouet & alit, eoq; remis ac velis contendit, vt Discentium numerus consuetus plurium accessione posthac adaugeatur & locupletetur. Quo nomine etiam, nouum nouæ scholæ ædificium iam extrui curat, illustribus Hercynijs Musis breui complendum & adornandum.

4. Quòd gratitudinis signum qualecunq; erga te, Benefactorem meum, extare cupiam, quippe qui sua beneuolentia Ministerium Ecclesiasticum vt antehac, ita & nunc,

nunc, per annos benè multos dum hîc ago, fuerit complexus, largiq; sua manu iuuerit plurimùm.

Accipe igitur, Reuerende D. Abbas, Enchiridion hoc Catecheticum, animo beneuolo & fronte serena, & cura vt tua schola eo benè & feliciter fruatur, habeantq; aliæ scholæ exemplum, quod imitentur, haud poenitendum, inprimis cum linguam & pietatem eâdem operâ iuuentus hic discere queat sedula.

Quod superest, D E O opt. Maximo R. tuam amplitudinem commendo, & quibus possum precibus, ab illo contendo, vt te Ecclesiæ & scholis, quàm diutissimè saluum & incolumem conseruare dignetur.

Regiolotharij A. D. Iulij VI. Anno Christi 1601. quo ante annos LXXII. Enchiridion hoc nostrum à *Ἰωάννης*, sancto Luthero fuit paratum & absolutum, & quo Ecclesia filij DEI, ab illo tempore in hunc vsq; diem, æterna sua cum salute vtitur feliciter, vsa est, & vtetur etiam deinceps *ἡμεῖς*, Amen.

Reuerendam Amplitudinem tuam

ex animo colens

*Benedictus Cuppius Pastor
Ecclesiæ Lothariensis.*

MEAT-

ΜΕΛΥΔΡΙΟΝ
Conradi Rittershusij Brunsvicensis.

Ad Reuerendum & Doctum virum,
D. BENEDICTVM CVRPIVM,
Catechesin Græcam euulgantem.

Ἰώσαν αἰεὶ ἢ χεῖρα Θεῷ ἴμεμις ἐστὶν ὑπαργεῖν,
καὶ γραφίδα, ψυχῆστ' αἰδρομένης δυνάμιν.
Χ' ὅ, τίς τις ἢ νόω δυνάτ' ἢ πλούστει τέχνη,
Θεῖαν μὴ φεάζον δλόξαν ὄνφθ^α ἔχθ^α.
Ὁρθῶς γὰρ ἢ χεῖρα πάλαι ἢ γλώσσαν ἐθηκας
Θεῖαν ἐς εὐλογίην, νῦν δ' ἄρα ἢ κάλαμον.
Εὐλογίης φίλε μύσει παρώνιμε, μέτρα πηλασθῶ
Ἀρμότιων κεφαλῆς Χειροσεβῆς διδαχῆς.
Οὐδέ κεν ἡ δοκέει σπασθῆσθαι ἐμυδαίᾳ αὐτῇ,
Καὶ μὴ παμπόλλας ἐκπνεῖσαι τῆδε.
Ἀμπλέξθην ὅπῃ δὲ ἢ τρεῖς χαρίεσσαν ἀοιδίῳ
Εἰ ἴμεμις, ἀρχαίῳ ὡς κελόμεσθα λόγῳ,
Τίς ποτε σῆς μελέτης ψαύσθην ὀνειδέσθην ἐσθλός,
Εὐδόξως τῆτοις ἐνδιατριψαμύνης;
Ταῦτ' ἀλέξθην ὡς τ' αὐτῶν εἰχ' ἔσθλ' ὄνφθ^α
Σωκράτῃ, ὅς σφίης παρ' Θεῶν εἶλε κλέ^α.
Ταῦτ' ἴμεμις γράψαι σὺν οὐκ ὀκνηθῶν πέλε Παύλῳ,
Πᾶσαν Ἰπσιήμιον κήσθαι ἔχοντι λόγων.
Καὶ μὲν δ' αὖ ἔχ' εὐρῆς ἀποφώλια γ', ὅστις αὖ εἴης
Ταῦτ' ἀναγιγνώσκων, ἔσθλ' ἐπὶ Φαῦλον ἐπ^α.
Εἰς Θεῶν εὐλογίην, φίλε, σὺς ἰέρωσθαι ἀοιδίᾳς
Αἰεὶ ὅπως εἴης ἀξί^α εὐλογίης.

EADEM

MEAT

EADDEM SENTENTIA
versibus latinis ex-
posita.

Ingua manusq; Deo & calamus deseruiat & mens,
Et quodcumq; omni robore sudat homo.
Quicquid & ingenio quisquam & valet arte magistra
In vitio est, laudi ni vacet omne DEI.

Rectè igitur, Benedicte, facis vocemq; manumq;
Qui Domino pridem, iam calamumq; dicas.
Aggressus Graijs numeris vincire, sacra quam
Christicola summam religionis habent.
Nec post tam multos censenda superflua cura est
Hec tua, qua nobis tale laborat opus.
Cantio nam bona sibi teruè iteranda iubetur,
Ore velut vulgi trita Paræmia habet:
Quis bonus hoc studium vitio tibi verterit, ista
Dum tuus incudi tradit & ipse labor?
Sapè eadem haud puduit de rebus dicere eisdem
Hunc, laudem ex Phæbo, qui sapientis habet.
Inculcare eadem de rebus sæpius eisdem,
Non puduit cinem Tarsus amæna tuum.
Hic quoq; reijculum nihil aut reperitur ineptum,
Cuius te, Lector doctè, pigere queat.
Perge Deo Benedicte tuis benedicere Musis:
Sic verè tali nomine dignus eris.

Scriptum in Academia Altorfina
Noricorum A.D. VII. Idus Se-
ptembres, Anno Christi
M. D. LXXXVI.

KATH

ΚΑΤΗΧΙΣΜΟΥ

Μέρ^ο πρῶτον.

ΙΣ τρία τῶνδε Κατηχισμοῖο μερίσματα δέλτων,
Γράψας Λετῆρ^ο τέμνεν Θεοδ^ο βελλῆ.
Τῶ δὲ καὶ ἡμᾶς, ὁ ἐνὶ Φρεσὶ θυμὸς ἀνώγει
Ταῦτ^α Φυλαστέμεναι, μετὰ τ' ἰχνία βαυτέμεν αὐτῶ,
Ἰχνί ἀμώμητα. Πρῶτον δ' ἄρα δὲ μέρ^ο ἐστίν,
Ἀμφὶ δεκατμήτιο νόμος, καὶ Ἀποστολικῶ

Συμβόλου, ἀμφὶ ΤΥΠΟΥ λιτανείης Χριστ^ο ἀνακτος,

Καὶ περὶ Βαπτισμῶ καὶ δαιτὸς μυσιδ^ο αὐτῶ,

Δαιτὸς ὀλοχεύειν, καὶ τῶν ποτ' ἔταξε Μαθητῶν

Ἀνδράσιν ἀγχινοῖς, γαλάσιν οἱ αὐτῶ ὀπηδοί.

Ὡς νῦν καὶ ἡμεῖς, οἱ Φωνῆς ἐσμεν ἀκασαί,

Θεωπεσίης Φωνῆς, ἢ πίσι^ο ἄρμα τίτυκται,

Εὐθλῶ μαρτυρίας Χριστ^ο χαρίεσαν ἀμοιβῆν,

Ἦνθα καὶ ἄμμιν ἀναξ διεθήκατ^ε Φαίδιμ^ο ἤρωι,

Τάξας Βαπτισμὸν, Δείκνον, μυσηρία διασά,

Οἷς ἐνὶ τ^ῷ Ἐθνῶν ὄνομα κλήδην καὶ κόσμον,

Ποιῆ ἀριζήλιον μνήμιον καὶ ὑπὲρ παρεόντων

Δείπνῳ εὐψύχῳ ΠΟΛΛΟΥΣ καλέεσκε τὰ αὐτῶ,

Ἀμφαδὰ σημεῖων, πληθύνει καὶ τῶνδε πέλειον

Σύμμορον ἀενάων, κτεάτων σφετέρης Διαθήκης,

Οὐδὲ οἶνον κένειν, τ^ὸ Ἐβραῖον ἢ αἶμα κομίζῃ.

Ἀλλὰ Δέκ^ε ἐξείης αἰώνων ῥήματα θεσμῶ,

Ὀπλοτέροιο δὲ Ἀμραμίδεω Θεὸς ὅσα ἔδωκεν

Ἰσραὴλ τεκέεσσι, τὰ ἄμμιν ὁ μᾶντις ἀμύμων

Γαίης τ^ῆ Ὀπκικῆς Λετῆρ^ο, ὑπὸ ἐννεσίησι

Πνεύματ^ο ἔρανεῖς, περὶ ἑκά ἑκά ἐθήκατ^ε μύθῳ,

Ὡστε καὶ εὐσεβείης νοοτελγῆ^ο ἄλλα τὰ ἄκρα.

Ἀνθ^ῶ εὐχετήσιον πίνει, χάριν οἰδλαμῶν αὐτῶ,

Καὶ Θεῶ εὐχόμεθ^ε, εἰλικρινῆ τ^{ὴν} ἄμμι σαώζῃ,

Ἀμμι

CATECHISMI

Pars prima.

N tres partes hunc Catechismi libellum,
Lutherus pio consilio diuisit, cum eum conscripsit
Quapropter sanè nos quoq; animus ille in præcordijs
Easdem retinere, sequiq; vestigia illius, (iussit
Vestigia sancta. Prima itaq; iam pars est:
De decemplici Lege, & Apostolico

Symbolo, de forma orationis Christi Domini,

Item de Baptismo, & mystica eius Cæna.

Cæna, quæ totum Christum exhibet, quam olim suis instituit, Disci-

Viris industrijs, qui fuerunt sectatores illius, (pulis

Sicut nunc quoq; nos, qui verbi sumus auditores

Verbi diuini, quod Fidei est vehiculum,

Benigni Christi gratuitam satisfactionem apprehendentis,

Quam nobis quoq; Dominus, nobilis ille Heros Testamento legauit,

Cum duo Sacramenta, Baptismum & Cænam instituit,

In quibus nominatim Gentium per orbem

Insignem facit mentionem: Atq; præter illos, qui adfuerunt

Almæ Cænæ, MVLTOS nuncupauit easdem,

Aperitè significans, etiam hanc Gentium multitudinem esse

Participem æternorum bonorum sui Testamenti,

Nec solam illam, quæ Ebraum fert sanguinem.

Sed ordine audiamus Decem verba Legis,

Quæ Deus periuniozem Amramiden dedit

Filijs Israël, quæ nobis sanctus vates,

Terre Teutonice Lutherus, instinctu

Spiritus cælestis, sapienti enarratione exposuit,

Sicut & reliqua pietatis suauiter mentem afficientis capita

Pro quo utili labore, ipsi gratias agimus,

Et Deum precamur, ut syncerum illum nobis conseruet,

B a

Nobis

Ἄμμι καὶ ὀψιγόνους, τῆσδ' οἱ μετέδρα χρήσασιν,
Αἰθέριον εὐφραγῆς μεμαῶτες ἐς οἶκον ἰκαῶν.
Τοῖσι δ' ἐστὶ λόγων ἤχον, καὶ ἡ ἐκθεσις αὐτῶν.

ΔΕΚΑΛΟΓΟΥ

ἑσπλή.

Α.

ΕΝ Φρεσὶ σῆσι Θεὸς πάλω μου σέβας ἔτινας ἄλλας.
Τῶντ' ἔφυ, ἡμέτερον τελέθει χρέον, ἔξοχα πείνων
Διμῶνεν ἐργῶν Θεόν, πρῶταρχον ἀνάκτα,
Καὶ πρῶταρσι στρεῶσι ἐφ' οἱ οἶον πίστιν ἐρίδην.

Β.

Χείλεσι μαψιλόγοις μὴ σὺ Θεῷ ἔνομα βάζης.
Τῶντ' πέλα, χρέον ἐστὶ Θεὸν δειδῶντε Φιλεῖντε,
Καὶ ζαθέσιο δι' ἔνοματ' ἔ' ἀγαυῶν ἐκείνων,
Μήτε καπερῶσαι, μήτ' ὄρκον ἄθεσμον ὁμοῦσαι,
Μήτε γοητεῖν, ἴππυγχο ὑπότροπον, ἀσκεῖν,
Μήτε ψεύδεσθαι, δόλω ἢ πινε ἠώροπεύην.
Ἀλλὰ τόδ' ἐν πίστις δακετύμοις θλίψεσιν αἰνοῦσας
Κικλήσκοντε, καὶ εὐχολαῖς φλογεῖσι σέβεσθαι,
Αὐδῶν ὑμνοτόκων, οἱ ἐνηέα μελπέμενον αἶνον.
Καὶ γέρας εὐσεβείων χαρίτων θυμηδίας ὀπάζην.

Γ.

Ἀγίζην μέμνησθαι σαβᾶτα ἱερὸν ἡμᾶρ.
Τῶντ' πέλα, χρέον ἐστὶ Θεὸν δειδῶντε Φιλεῖντε,
Καὶ πείπυσαν ἀσίγητον κήρυγμα ἐκείνων
Θεσπεπίοιο ΛΟΓΟΥ, μὴ εἶν αὐραῖς βαλίησιν.
Ἀλλ' ἀγίως μετέπην, καὶ ἀφυσέμενον ὡσὶν ἐποίμοις,
Καὶ θεμέει σπασθῆ ματέην ψυχασόον αὐδῶν.

Δ.

Σὸν τίμα γρετῆρα Φίλοι, καὶ μητέρα κεδνῶν,
Ὡς εὐέχης, καὶ ἴππυχτοῦ ὡς δὴρὸν βιοτεύης.

τῶντ'

Nobis & posteris, qui Methodo hac indigebunt,
Stellati cæli domum adire volentes.
Talis autem est Decem verborum sonus & expositio illorum.

DECALOGI Præceptum.

I.

In animo tuo Deos præter me venerare alios nullos.
Hoc est, debitum nostrum est, summè supra omnia
Timere ac diligere Deum, æternum Regem,
Et firmis animis in ipso solo fidem collocare.

II.

Labijs vaniloquis, ne Dei tui nomen enuncies,
Hoc est, debemus Deum timere & diligere,
Et per prædiuinum & celebre illius nomen,
Nec imprecari, nec iuramentum illicitum iurare,
Nec incantationem omninò auersandam exercere,
Nec mentiri, aut dolo quopiam fallere,
Sed illud in omnibus malis & molestis afflictionibus
Inuocare, & votis feruidis venerari,
Voceq; hymnipara illi placidas canere laudes,
Atq; piarum gratiarum munus acceptum afferre.

III.

Memento Sabbati festum diem sanctificare.
Hoc est, debemus Deum timere & diligere,
Et celebratum ac sonorum Preconium eius
Diuini verbi, non committere ventis velocibus:
Sed sanctè tractare, & auribus haurire promissis,
Ac frequenti studio discere saluificam vocem.

III.

Honora Patrem tuum charum, & matrem venerandam,
Vt benè tibi sit, & diu viuas super terram.

B 3

Hoc

Τῶτ' πέλει, χρεῖσ' ἐστὶ θεὸν δειδόντι φιλεῖντι,
καὶ σὺ ἡμετέρης τοκέας, τῆς δ' οἴπνες ἄλλοι,
κυρία αἰδοῖον λάχον ἔνομα τῆ δ' ἐν ἐφετμῆ,
μήτ' ἀθετεῖν θυμῶ, μήτ' ἐξερεθίζέμεν αὐτῆς
ἀλλὰ τίφιν μάλλον, σφιν ὑποδρήσφιντε κ' αἰέν
Πήθερχεῖν, σέρην, κυδαίνφινθ', ὡς δέμεις ἐστίν.

Ε.

Αἵματι αἰδρομέω μὴ τινὸς σέο χεῖρα μειάνης.

Τῶτ' πέλει, χρεῖσ' ἐστὶ θεὸν δειδόντι φιλεῖντι,
καὶ χροῖ ἡμετέρη δ' πλῆσιον, ὅσπερ εἶη,
μὴ βαρυοργήτης ὅτι χεῖρας ἄγην κακοεργῆς,
μῆτε δυηπαθίλω πινά οἱ σονοπληρέα τεύχην
ἀλλὰ προπίση ἀμφδέι ἐν βίῳτιο ἀνάγκη,
Δυσυχέοντι βοηδρομέην κ' ὀφειλέμεν αὐτόν.

Σ.

Μὴ μιχθῆς αἰόω φιλότητι κ' εὐνῆ ἀθέσμων.

Τῶτ' πέλει, χρεῖσ' ἐστὶ θεὸν δειδόντι φιλεῖντι,
καὶ λόγῳ ἢ δ' ἔργῳ, μὴ καμνέμεν ἢ θ' αἰσιδές,
ἀλλὰ βίον ἀείρη, καθαρόν βίον ἢ δ' ἐκ' ἀγρόν,
ἄνδρα δ' εἰὼ ἄλοχον σεργῆ πμῆτε γεραίφιν.

Ζ.

Ἐκ κλοπίμων ἔργων μὴ ζῶης αἰολομόρφων.

Τῶτ' πέλει, χρεῖσ' ἐστὶ θεὸν δειδόντι φιλεῖντι,
κρήματα δ' ἡμείων δ' πλῆσιον, ἢ κτεαὶ αὐτῆ,
μὴ χείρεσιν ἀφιδέσιν ἀρπαίφιν ἀδίνθισι,
μηδὲ τὰ ἡμείων κακῆ ἐμπολῆ, οἰσρηέσθι
ἢ πινι ἢ πρῶπεύσθι ἀέξφιν, πλῆστοχεαίρη
ἀλλ' ἐπαρηγέμεν, ὅλθ' ὅπως οἱ κ' βίῳτ' πᾶς
αὐξάνη ἀδρότερον, κ' ἀφφρέρητ' ὑπάρχη.

Η.

Ψαδέα μαρτυρίω μὴ πλῆσιον εἰς σέθεν εἴπης.

Τῶτ' πέλει, χρεῖσ' ἐστὶ θεὸν δειδόντι φιλεῖντι,

καὶ

Hoc est, debemus Deum timere & diligere,
Et nostros parentes, eosq̄, quicumq̄, alij,
Domini venerabile nomen sortiti sunt, in hoc praecepto,
Nec animo contemnere, nec irritare
Sed honorare potius, illisq̄, inservire & perpetuò
Obedire, illos amare ac reuereri, ut fas est.

V.

Humano sanguine, ne contamines manum tuam.
Hoc est, debemus Deum timere & diligere,
Et corpori proximi nostri, quicumq̄, ille fuerit,
Non iratas manus inijcere maleficas,
Nec dolorem aliquem suspirijs plenum illi creare:
Sed in omni tristi vite necessitate,
Infeliciter agenti opem ferre, & eum promouere.

VI.

Ne stolido miscearis amori, & lecto illicito.
Hoc est, debemus Deum timere & diligere,
Nec verbo, vel opere impudens facinus designare,
Sed vitam ducere castam ac intemeratam,
Et unumquemq̄, suam coniugem amore & honore prosequi.

VII.

Ex operibus furtiuis ne viuas multiformibus,
Hoc est, debemus Deum timere & diligere,
Pecuniamq̄, nostri proximi, aut bona illius
Nec manibus non parcentibus rapere iniustis,
Nec nostra falsis mercibus, insanâ
Aut imposturâ augere, diuitijs gaudente:
Sed iuuare, ut opes illi & victus omnis
Crescat auctius, & perpetuò custodiatur.

VIII.

Ne loquaris falsum testimonium contra proximum tuum.
Hoc est, debemus Deum timere & diligere,

Es

Καὶ τῆ ἡμετέρῃ γλώσῃ πῶς μὴ δένει δέν
Ἐκλαλέει ψεύθει, τὸ κείνον μήτε προσδύου,
Μήτε ὀπισθολόγῳ Διὰ μιν μύθῳ τινὶ σύρην,
Ἡὲ πᾶμφ' αὐτῆ βάσει δύσφημον ὄνειδος.
Ἀλλὰ κ' εἰματα προσφασίζην λοιδόροισι,
Ἡὲ πῶς εὐφρημον μῦθον πῶς κείνῃς ἐνισπείν,
Καὶ παύτ' εἰς κρήσων λαβείν μέρει ἠὲ πρὸς ὄσωπον.

Θ.

Οὐκ ὀπιθυμήσεις αἰδρός τῶ ἐράσμιον οἶκον.
Τῶτο πέλει, χρεῖται ἐστὶ θεὸν δεῖδέναι Φιλῆντι,
Καὶ δ' ὀπλοῖσι ἡμετέρῃ φρενοτερπία κληῖρον,
Ἡ κείνοιο δόμον, μὴ ἐνεδρεύειν ἐρατῆν
Μηδὲ ὀφθαλμοφανῆς κ' τὸ πρόσχημα δικαίῃ,
Ἐλκείδου εἰς ἡμᾶς, ποῖς ἡμείωντε σωάπην.
Ἀλλ' ἐθελήσιόν οἱ τελέειν δρησῆριον ἔργον,
Ὡς Διατηρήται, κ' οἱ πάντ' εὐσοα μίμνη.

Ι.

Οὐκ ὀπιθυμήσεις τινὲ ἄλλῃ συμμορον εὐνήῃς,
Οὐ πᾶσι δ', ἐδὲ κέρων, ἐκτιώεα, ἢ τὰ οἱ ἐστὶ.
Τῶτο πέλει, χρεῖται ἐστὶ θεὸν δεῖδέναι Φιλῆντι,
Καὶ κεδνῶ ἑτέρῃ ποσὶ θυμαρέα νόμφων,
Τῶς τ' αὐτῆ δέλας, δμῶας τ' ἢ θρέμματ' αὐτῆ,
Μὴ ζυγῆ ἐκλύειν, μὴ ἀποσπᾶν, κ' ἀλλόσε τρέψαι.
Ἀλλ' αὐτῶ πυκινῶς ὀτρυνέμεν, ὄφρα μύοντες
Οκνῆ ἄτερ ποιῶσι, τὰ ἐκτελέειν θέμισ αὐτοῖς.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ.

Κύριός εἰμι θεὸς σέο, ζηλωτὴς θεὸς εἰμι,
Ὅς χάριν ἀμπλακίων ἀνθρώπων πικιλοφθῶν,
Ὀψιγόνισι δίκλῳ πεκμύεσσι ἀλγυνόεσσιν,
Συὼ τρίτῃ εἰς τετράτῃ χρεῖν, μοι οἱ ἐχθρὰ φρονῶσιν.
Εὐδὲ εἰς χιλιάδας νηρίθμους ῥέζω ἐσώωτις,
Τῶς, ὅσοι με Φιλειῶτες ἐμας τελέεσιν ἐφ' ἑταῖς.

Τῶτο

Et nostrâ linguâ de nemine vllum
Effutire mendacium, eandem nec prodere,
Nec postico eum verbo quopiam traducere,
Aut de eo dicere infame aliquod probrum;
Sed illum contra os conuicians excusare,
Atq; laudabile aliquod verbum de eo loqui,
Et omnia in meliorem, honesta q; specie pradam, accipere partem.

IX.

Non concupisces viri alicuius amabilem domum,
Hoc est, debemus Deum timere & diligere,
Et proximi nostri hereditati, quæ mentem delectat,
Aut domui illius charæ non insidiari,
Nec sub specie recti, quod oculis quidem expositum est,
Ad nos pertrahere, nostrisq; facultatibus adiungere:
Sed illi voluntarium & seruale opus exhibere
Ut omnia illi conseruentur, & salua maneant.

X.

Non desiderabis alterius cuiusdam lecti sociam,
Non seruum, non ancillam, non iumenta, aut quæ illius sunt.
Hoc est, debemus Deum timere & diligere,
Et venerandam alterius viri dilectam uxorem
Eiusq; seruos, ancillas aut iumenta illius,
Non exoluere iugo, non abstrahere, & aliò auertere:
Sed illos sedulo hortari ut manentes
Impigrè faciant, quæ efficere illos oportet.

CONCLUSIO, Exod. 20.

Ego sum Dominus Deus tuus, Deus sum Zelotes,
Qui propter peccata hominum varia,
Posteris pœnam destino anxificam,
Cum tertia in quartam generationem, qui oderunt me,
Rursus verò benefacio in multa millia,
His, qui me amantes mea præcepta faciunt.

C

Hoc.

Τῶν πέλι, ἐπέεσι Θεὸς τίσθεσιν ἀπὸ λῆ,
 Τίσι δὲ ἐκακῶς μέλλει, τῶν πάντας ἐκείνους,
 Ὅσοι ὑπὲρ ζαθέας βαίνουσιν τὰς δὲ ἐφετμάς·
 Τῶν χρεῖσθ' ἡμέτερον τελέθει, τρέμεν' ἐνθεον ὀργῶν,
 Καὶ τὰν δὲ ἐντολέων ποιῶσθ' ἐναυτίον ἔδεν.
 Αὐτὸ δ' ἄρ' εἰὼ χάριν, ἢ δὲ ἀγαθὸν πᾶν στυγῆ ἀπαισιν,
 ὅσοι τηρῶσι περὶ γματὰ τῶντα νόμοιο.
 Τῶν σέρχθ' μιν ὁ Φίλομδν, ἢ δὲ πεποιθέναι αὐτῶ,
 Καὶ τῶν ἐκόνθ' νόον τελέθν κείνοιο ἐφετμῶν.

ΣΥΜΒΟΛΟΥ ΤΟΥ

Ἀποστολικῶ.

α. Μέρθ' ὡς τῆς κλίσεως.

Εἰς ἓνα πιστεύω μόνον Θεὸν αὐτοχρεῖστον,
 Πατέρα παγκρατία, κτιστὴν πόλιν ἢ δὲ καὶ αἰῆς.
 Τῶν πέλι, πιστεύω ἕγωγε Θεὸν πατριάρχον
 Κεκλιμέναι με, τ' ἔπι ἔονθ' ἅμα κλίσεσιν πᾶσιν,
 Ἡδὲ χαρίσασαδά μοι (ἀπανθ' ὡς καὶ μέλε' ἄλλα)
 Τῶν δέμας, ψυχῶν, γλιῶνας τε καὶ ἄλλα ἄμφω,
 Τόντε Δεακριτικὸν λόγον, αἰσθησθὲς δὲ θ' ἀπάσας,
 Καὶ τῶν εἰσέτι πάντα βέβαια φυλασέμεν αὐτῶν.
 Πρὸς τοῖς δὲ, ἐδῆτας γλυκεράς, καὶ καλὰ πέδιλα,
 Καὶ φύσεως ἄμπαυμα Φίλον, βρώσιντε πόσιντε,
 Οἶκον, καὶ χῶρον, παρὰ κροῖον, καὶ Φίλα τέκνα,
 Ἀγρόν, καὶ κτῶνθ', καὶ ὑπάρχοντ' ἄλλα πρὸ πάντων.
 Σιωπᾶσιν, βίθ' ὧν δὴται καὶ σῶμα χατεύθ',
 Αὐταρκῶς πορέθν, καθεκάστωτ' ἐγυαλίθην.
 Ἡδὲ σκέπη κρύπθην με εἰὼν χερῶν καὶ πᾶντων
 Κινδύων, πᾶντων τε δυσαντήτων ἀπὸ θένων
 Σωζέμεθαί, βλεφάροισι τε ἀκρομήτοισι φυλάτθην.
 Ταῦτα ἢ πάντα μόνον χάριν εἵνεκα πατρικῶν αὐτῶ
 Τῶν θεῶν χρεῖσθ', καὶ ἀνεκφερίσθ' ἐλέοιο,

Νόσθιν

*Hoc est, Deus verbis hisce minatur,
Se male puniturum omnes illos,
Qui prædiuina hæc præcepta transgrediuntur,
Itaque debitum nostrum est, timere diuinam iram,
Et contra hæc præcepta facere nihil.
Rursus verò suam gratiam, & omnia bona promittit omnibus,
Qui legis hæc mandata obseruant,
Quare amare illum debemus, atque illi confidere.
Et mente voluntaria facere mentem mandatorum illius.*

SYMBOLI APOSTOLICI, I. Articulus de Creatione.

I*n unum credo solum Deum per se genitum,
Patrem omnipotentem, creatorem cæli & terra.
Hoc est, credo Deum, qui ante vllum principium extitit,
Creasse me, qui nihil fui, cum creaturis omnibus,
Atque dedisse mihi (sicut & omnia alia membra)
Hoc corpus, animam, oculosque & aures ambas,
Discernendi que vi præditum rationem, sensus quoque omnes,
Et hæc omnia etiamnum firmiter ipsum conseruare.
Ad hæc vestes dulces & calciamenta pulchra,
Et natura recreationem charam, cibum videlicet & potum,
Domum & aream, uxorem, & charos liberos,
Agrum & iumenta, & bona alia omnia,
Cum omnibus, quibus utique corpus & vita indiget,
Sufficienter largiri, quotidieque præbere,
Atque manuum suarum præsidio me defendere contra omnia
Pericula, omnibusque occursu infaustis à malis
Liberare, oculisque vigilibus custodire:
Et hæc omnia ex mera & paterna illius
Diuina bonitate, & misericordia ineffabili,*

Νόσφιν ἐμῶντ' ἔργων, καὶ ὅλης ἀπερ' ἀξιοτήτῃ·
Αὐτῶν ζυμπάντων εὐγνωμοσύλω καὶ ἐπιμνον,
Λατρείλω χθαμαλῶ, πατρὸς χίλιτε προσθυμον,
Αὐτῶν ὀφείλω ἐγὼ, λόγῃ ἐσιν ἐτήτυμῃ ἔτῃ.

Β. Μέρῃ περὶ τῆς λαμπυτερώσεως.

Μενογῆ καὶ ἐκείνη ἐς ἡεᾶ Χριστὸν Ἰησοῦν,
Κοίρανον ἡμέτερον πτεῦω, ἀνακτὰ κρεόντων,
Πνεύματῃ ἐξ ἱερῆ τ' συλληφθέντῃ Θεοῦ,
Παρθένη ἐξ ἀγνῆς Μαρίας γαλαῶτα τεκῆσης,
Πονίῃ ἀυχέντῃ ἐφ' ἡγεμονοῖο Πιλᾶτε,
Αἱμαπέσας σμῶδιγῆς καὶ σῶμα παθόντῃ,
Εἶτα δὲ ἐπήγορον εἰς σωρῆ δόρου ὑψωθέντῃ,
Ψυχῆς δὲ ἐκ ρεθῆων πλαμῆς ρεθῆων ἐρατῆνῶν,
Φαιδρὰ ταφέντῃ, καὶ εἰς αἶδαο τὰ νέρθεν ἰόντῃ.
Κυκλάδες ἀλλ' ὅτε δὴ τρίτον ἡμᾶρ ἀπήγαγρ ὤραι,
Νόστιμον ἐκ νεκύων πρὸφῶς δὲ ἐλθέντῃ, τ' αὐτὸν
Γῆς ἀπο εὐρείης αἰαθαῖτα ἐς ἔρανον αἰπόν,
Ὅπως δὲ νῦν παρὰ δεξιτέρῃ πατρὸς οἰο καθίζῃ,
Ὅσκρατῆρ πάντων, ὅθεν ἐς κείσιν ἐλκείμρ ἡξῆ
Καὶ οὐτ' μὲν ζῶντας, καὶ οὐτ' τῆ κηρὶ δαμῆυτας.

Τῆτο πέλῃ, πτεῦω ἐνὶ φρεσὶ Χριστὸν Ἰησοῦν,
Τὸν πατρὸς ἐκγαλαῶτ', ἐπεὶ Θεὸν, αἰδῆοιο
Πρὸ χρόνῃ αἰῶνῃ, τόντ' ἀνθρώπων παναληθῆ,
Παρθένη ἐξ ἀγνῆς Μαρίας τεχθέντῃ Φόωςδε,
Κοίρανον εἶναι ἐμὸν παυπέριστατον, ὀβριμοεργίν,
ὅς με, καὶ ὀλλύμρῃ καὶ πύγχευ κατὰ κριτον αἰδρα,
Μέντ' ἐλεύθερον αὐθῆς ἔθηκε, καὶ ἀμωλακιάων
Ἐκ πᾶσῶν κρατερώς ἐρρύσατ', ἐκτε μόροιο
Παμφόνταο μύρας, Σατανᾶτε βίης βλοσύροιο,
Οὐ χρυσῶ μὲν ἐρυθρῶ ἢ ἀργύρῳ ἡμερόεντι
Ἀλλ' ἀγίοις ἐριτίμῃ ἐξ λυθρῆς σαρονέοσιν,

Ηδὲ

Absq; meis meritis & ulla dignitate.
Pro quibus omnibus, gratitudinem & laudem,
Scruium humile, obedientiamq; promptam
Illi debeo, sermo hic verus est.

II. Articulus de Redemptione.

Vnigenitum etiam eius in filium Christum Iesum,
Dominum nostrum credo, regem regnantium,
Spiritu de sancto conceptum Dei,
Natum ex Maria virgine, matre intemerata,
Pontio ceruicoso sub Praside Pilato,
Cruentis vibices in corpore passum.
Deinde vero in crucis sublime lignum exaltatum,
Anima autem è membris charis euolante.
Splendidè sepultum, & inferni profunda ingressum.
At circulares quando iam tertium diem adduxerunt hora,
Ex mortuis in lucem reuersum, eundem
Terra à lata in cælum altum profectum,
Vbi nunc ad dexteram Patris sui sedet,
Qui omnibus imperat, unde ad iudicium trahere veniet
Tam viuos, quàm morte dormitos.
Hoc est, credo ex animo, Christum Iesum
Verum Deum ex Patre natum, aeterni
Ante tempus seculi, eundemq; hominem omninò verum,
Ex casta Maria virgine in lucem editum,
Esse meum Dominum, longè summum & potentem,
Qui me perditum ac prorsus damnatum hominem,
Solus liberum rursus constituit, & peccatis
Ab omnibus fortiter eripuit, & ex mortis
Omnicide robore, Satanaeq; potestate horrendi,
Non quidem auro rubro, vel argento amabili:
Sed sanctis guttis, sanguinis sui preciosi,

Ἡδὲ αἰαπίω ἢ πείσῃ, ἢ ἀδδκεῖ πότμω
Ὅφρα πὺ λωμῇ ἐγὼ λάχθῃ οἰκίον ἔσκεινθ,
Καὶ ὑπχθῃ Διόγω πολυηρότω ἐν βασιλείῃ
Αὐτῆ, χ' οἱ πύχω κεχαρισμύα δέλια πρίντα,
Εὐδικιῆτ' ἐν ἀλωφῆτῳ, κακίης δίχα λυγρῆς,
Ἐντ' εὐδαμονίῃ ἀτελοτήτῳ θεοχάρτω:
Οἷάτε νόσιμθῃ ἐκ θανάτοιο ἢ αὐτὸς αἰέση,
Ζώῃ χ' βασιλεύῃ, ἕως νύσῃς ἀπεράντῃ
Παύτων αἰώνων. Λόγθῃ ἐστὶν ἐτήτυμθῃ ἔτθῃ.

γ. Μέρθῃ πειθῃ ἁγιασμῃ.

Εἰς ἅγιον ἢ πνεῦμα θεὸν πιστεύω ἀληθῆ,
Θῆον ὅς γέρας ἐστὶν, ὄλιον κ' γούαν ὀμιλον
Συχνὸν ἀολλίζῃν, ἀγίαθῃ ὅς σύμμορθῃ εἶη,
Πιστεύω πάρεσιν παλύσεμιον ἀπαθάλιάν,
Καὶ σαρκὸς θροτέης μέλλῃσαν ἀνάστασιν ἀγλιῷ,
Καὶ βίον ἀέναν, βίον ἀβροτην, ὅθεν ἐπὶ θνητόν.

Α Μ Η Ν.

Τῆτ πέλθῃ. Φρεσὶ πιστεύω ἢ χεῖλεσι βάζω,
Αὐτοφάρω θυάμθῃ ΛΟΓΟΤ' ἔχθῃ ὅσον με πέλεσθῃ,
Χριστῇ ἐς Ἰησοῦν, ἀντίψυχόν μου αἶνακθῃ,
Πιστεύω, ἢ ἅθῃ ἢ ἐτήτομον ἰχθῃ ἐπ' αὐτόν
Αλλ' ἅγιόν μου πνεῦμα θεῷ διὰ θεοκέλεθῃ ἀυδῆς
Ἐῖ εὐαγγελίῃς κηρυσομύοιο καλέσθῃ,
Ἡδὲ εἰς δώροισιν ἀπὶ ἀχλύθῃ εἰς φάθῃ ἔλξθῃ,
Πίσθῃ ἐν ἰθείῃθῃ ἀγιάσθῃ ἢ διασώσθῃ,
Ὅς ἢ ὀμιλον Χριστιανῶν κατ' ἀπείρονα γαῖαν
Κικλήσθῃ, σωάθῃ, φωτίθῃ ἢ ἀγιάθῃ,
Καὶ σωέχθῃ ἀγνώτῃ σώμαθῃ Χριστῇ Ἰησοῦ,
Ἐν μία ἰθείῃ πίσθῃ, θεὸν ἐλπίθῃ ἔχθῃ,
Ὡς ἐπὶ τῇ ἀγίῳ ἐσμῷ λιπαρῶς καθεκάσθῃ
Παύσθῃ πάντα ἐμοὶ ἢ πιστεύσθῃ ἅπισθῃ.

Συζητινά.

Sua immerita item passione & morte amara:
Vt ego essem peculium proprium illius,
Et subditus viuerem peramabili in regno,
Eius, & ipsi prestarem grata opera seruilia quæq;
In iustitia perpetua, sine culpa perniciosa,
Inq; felicitate sempiterna, Deo gaudente
Quemadmodum redux ex morte & ipse surrexit,
Viuat & regnat in infinitam metam
Omnium seculorum: Sermo hic verus est.

III. Articulus de Sanctificatione.

In sanctum quoq; Spiritum Deum credo verum,
Cuius diuinum munus est, totum per orbem, cœtum,
Frequentem congregare, qui sanctorum consortio fruatur,
Credo remissionem peccatorum multum venerandam,
Et carnis humane futuram resurrectionem castam,
Et vitam eternam, vitam incorruptibilem, non amplius mortalem.

A M E N.

Hoc est, corde credo & ore confiteor,
Me, vi rationis propria, non posse
In Iesum Christum, Dominum meum, qui animam suam pro me posuit,
Credere, aut verum quoddam vestigium ad eum flectere:
Sed sanctum D E I Spiritum me diuina voce
Euangelij prædicati vocasse,
Atq; suis donis è tenebris in lucem traxisse,
In rectaq; fide sanctificasse & conseruasse.
Quemadmodum & cœtum Christianorum per infinitam terram,
Vocat, congregat, illuminat, & sanctificat,
Et connectit intemerato corpori Christi Iesu,
Per rectam unicam fidem, Deum spem suam habentem.
In quo Christianorum cœtu abundè quotidie
Peccata omnia mihi & omnibus credentibus

Condo-

Συγγνώσκῃ. ὅταν δὲ ἡῶς δρόμῳ ἔχαλῃ ἕξῃ,
Αὐτὸς ἐμὲ, πάντας τε ὅσους λάβε μοῖρα κραταιή,
Ἐξεργᾶσθαι τὰς, ζώοντες διδάσκει ἄληκτον,
Αὐτῶ ἐμοί, καὶ πάντων ὅσοι γ' εἰς Χριστὸν ἔχουσιν
Πίστιν ἀκίνητον. Λόγῳ ἐστὶν ἐτήτυμῳ ἔτῳ.

ΕΙΧΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ
πρόλογῳ.

ΗΜῶν πατέρ, ὅς νοῦς πολύαερον ὄλυμπαν.
Τῆτο πέλῃ, τοῖς δὲ ἐστὶ Θεῶν ἕως θελήματι ἡμῶν,
Ἐν φρεσὶν ἀτρέπτως ἵνα πιστεύωμεν, ἐκείνον
Γνήσιον ἡμέτερον πατέρ' ἐμῶν, ἠδὲ καὶ αὐτῶ
Γνήσια τέκνα πέλῃ ἡμῶν, ἵνα καὶ μὴ θάρσως,
Καὶ μὴ ἀρραγέῳ πείθῃς αὐτῶν ἐκείνον,
Ὡς φίλον αἰνίζῃ σφαιρὸν φίλα τέκνα γονήσῃ.

α. αἰτησις.

Εἰ πάντας βροτοῖς τὸν ἔνομα ἱερὸν εἶη.

Τῆτο πέλῃ, Θεῶν ἔνομα αὐτῶν μὲν ὑπαρχῆ.

Ἀλλὰ δεήσῃ ἐνὶ ταύτῃ λιτανεύωμεν ἡμῶν:

Ὅφρ' ἄγιον τελέθῃ καὶ κείνο παρ' ἡμῶν ἐπὶ αἰῶν.

Τῆμῳ δὲ ἄρ' ἔψω αἰνεῖται, εἰ Θεῶν αὐτογνέμεθ' ἔλθῃ

ῥῆμα διδάσκειται εὐκρινῶς, ἐκτός τε κυβείης,

Καὶ ἡμῶν, Θεῶν ὡς θέμις ἐστ' ἐρικυδέσι τέκνοις,

Νεύματῳ ἐξ αὐτῶν, ἀγίως βιστεύωμεν αὐτοῖς.

Ὡς ἐνὶ, ὅς τ' ὄλυμπαν ἔχῃς πατέρ, ἡμῶν βοηθοῖς.

Ὅς ἢ Θεοῦ διδάσκῃ ἐναίτια ῥήματα ἐδιδῶ,

Καὶ περὶ τοῖο βίβ' μὴ ἀπὸ ἡθεα λοίγια βάλῃ,

Ὄνομα παγκάταρον Θεῶν ὑψίστιο βεβηλοῖ.

Ἀλλ' ἀπὸ τῶν δὲ ἡμῶν, πατέρ' ἐργαζίων, διαισώζοις.

β. αἰτησις.

Ἀρχεβίός σε ἀνακτρέψῃ πολυήρατ' ἔλθῃ.

Τῆτο

Condonat. Quando verò aurora cursus ultimus veniet,
Ipse me, omnesq; quos corripuit parca violenta,
A morte suscitabit, vitamq; dabit aeternam,
Mibi & omnibus, quicunq; in Christum habens
Fidem immotam. Sermo hic verus est.

ORATIONIS DOMINICAE

Exordium.

Pater noster, qui habitas stellatum caelum.
Hoc est, Dei animus est, nos his inuitare,
Ut apud animum immotè credamus, eum
Verum nostrum Patrem esse, & eius
Nos esse veros filios, ut tam fiducia
Quàm infructa persuasione eum oremus,
Quemadmodum charum suum patrem rogant chari liberi.

I. Petitio.

Inter omnes homines nomen tuum sanctum sit.
Hoc est, Dei nomen per se quidem sanctum est,
Verum nos petitione hac oramus,
Ut ipsum quoq; apud nos in terra sit sanctum.
Tunc autem hoc perficitur, quando Dei per se geniti,
Verbum sincerè, & extra versuriam docetur,
Et nos, ut fas est, gloriosis Dei filijs,
Natu ex ipsius, sanctè viuimus ipsi,
In quo, qui caelum tenes Pater, nos adiua.
Qui verò bono Dei verbo contraria docet,
Et prioris vitæ mores exitiales non abijcit,
Ille nomen Dei altissimi purissimum impurat.
Verum ab hoc nos, Pater caelestis, conserva.

II. Petitio.

Autor vita, regnum tuum multum amabile adueniat.

D

Hoc

Τῆτο πέλι, Θεῶ ἡ μὲν αἰακτερίη ἀφ' ἐαυτῆς
ἔρχεται, ἡμεῖων κὲ ἡ χρεῖσ ἐστὶ λιταίων.
Ἀλλὰ δεήσῃ ἐνὶ ταύτῃ λιτόμεοθα πρόπαντες,
Ὅφρα πρὸς ἡμέας ἀτρεκέως κὲ σκείνη ἴκωτο.
Τῆτο ἢ κραινεταί, εὔτε πατήρ, ὁ ἐν αἰθέρι νοσίων,
Ἰερὸν ἄμμιν ὀπάσῃ ἐὼν Φερέδωρον ἀήτιν,
Ὡς Διὰ τῆς αὐτῆς χάριτος λόγων ἰρῶ σκείνη
Πιστεύωμεν, ἀμώμητόντε βίον Διὰ γωμεν
Βασιόν Ἰπὶ χρόνον ἐνθ', αὐτῆ δὲ αἰώνιον αἰέν.

γ. αἰτήσις.

Σὸν τὸ θέλημα γύοιτο Ἰπὶ χροῖος, ὡς ἐν ὀλύμπω.
Τῆτο πέλι, Θεῶ εὐσπλαγχνον χρεῖσόντε θέλημα
Γίνεταί, ἡμετέρων νόσφιν μὲν ἀπερτε λιταίων.
Ταύτῃ δὲ αἰτήσῃ τριτάτῃ λιτανεύωμεν ἡμεῖς,
Ὅφρα δεῖπρεπέως κὲ τῆτο παρ' ἄμμιν γύοιτο:
Τῆμε δὲ ἀρ' τὸ τελεῖται, ἀναξ ἡμεῖσ Διὰ κέπιθ,
Πᾶσαι τὴν λυγρῶ βελλῶ, πᾶσαιτε θέλησι
οὐλομύλω, χρεῖσμη ἢ τινι φιλοτέκνω ἀπέριχ,
ὅσα Θεῶ κλέσῃ ἔχ ἡμῖν ἐὰ ἀγνὸν ὑπάρχειν
Μῆτε αἰακτερίω ποτὶ ἡμέας ἐλθέμεν αὐτῆ.
Οἷη Διαβόλοιο κακέχαπὸς ἐστὶν ἐρωή,
Καὶ κόσμοιο ἀλιτρονόσ, σαρκός τε θέλημα
ἡμετέρης ἀφιληκόσ· ἀλλ' ὅταν ἡμέας αὐτῆ
Μύθω ἐνὶ σφετέρω, κὲ πῖσει μέχρη τελευτῆς
ἡμετέρης στερεοῖ, ἀδονήτως ἡδέε Φυλάτιθ,
Χρεῖσὲν εὐσπλαγχνον πέλιε τῆτο θέλημα σκείνη.

δ. αἰτήσις.

Ἄρπον ἐφημέριον, τὸν ἐπάρκιον ἄμμιν παρῆχα.
Τῆτο πέλι, Θεὸς ἄρπον ἐφημέριον μὲν ἀπασιν
Ἀνθρώποις λυγροῖς παρῆχα, κὲ ἀνδρῶν λιταίων

ἡμετέ-

Hoc est, Dei quidem regnum per se
Venit, nec nostris opus est precibus,
Omnes tamen hac petitione rogamus
Ut ipsum quoque ad nos verè veniat.
Hoc autem perficitur, cum Pater, qui in cælo est,
Sanctum nobis dat suum spiritum, qui dona ferat,
Ut illius gratia, verbo ipsius sancto
Credamus, inculpatamque vitam agamus,
Parsillum ad tempus hinc, illic verò perpetuum semper.

III. Petitio.

Fiat voluntas tua in terra, sicut in cælo.
Hoc est, Dei misericors bonaque voluntas
Fit, nostris quidem sine precibus.
Verum nos hac petitione tertio oramus,
Ut quam decentissimè ipsa quoque apud nos fiat.
Tunc autem hoc fit, cum Deus frangit
Omne malum consilium, omnemque voluntatem
Perniciosam, auxilio verò, quo liberos complectitur, impedit,
Quæ nomen Dei nobis non sinunt inuiolatum subsistere,
Nec regnum eius ad nos peruenire,
Qualis est Diaboli extremè mala libido,
Et mundi scelerati, carnisque nostræ voluntas,
Quæ disciplina studiosa non est: sed quando nos ipse
In suo verbo & fide usque ad exitum vitæ
Nostræ confirmat, & immorè conseruat,
Hæc est bona & misericors ipsius voluntas.

IIII. Petitio.

Panem quotidianum, eumque sufficientem nobis largire.
Hoc est, Deus panem quotidianum omnibus quidem
Hominibus malis præbet, etiam sine precibus

Ἡμετέρων. τέτρω δ' ἱκετεύματα αἰτιόμεσθαι,
ὄφρα ἑᾶ ἡμαῖς νοέην τόδε, καὶ χάριν ἀγλίω
τίνοντας, λαβέην δ' ὅσιν ἄρτε εἴφημερίοιο.

Πάντα δ' ἄρ' ὧν δ' ἴπτε χρηίζομεν ἄρτε ἀκέρ,
οἶον, βρῶμα, ποτῆς, ἐσθῆς, χαρῆντα πέδιλα,
οἶκος, χώρη, ἀγρός, κτήνη, σὺν χεῖμασι, πλῆθος,
σύσταμα εὐδόκιμα, χρεστὸς παῖς, εἰκέται ἐσθλοί,
εὐδόκιμοι πρῶτ' ἀρχοί, εὐτακτὴ πολιτεία,
ἠῆρ εὐκραῆς, εἰρηνὴ πασιμέλεια,
γυο βότ' ῥώμη, παίδων πολυίδρις ἀγωγὴ,
τιμὴ ἀκίνητη, φίλοι ἐσθλοί, νόσφι δόλοιο
Γείτονες εὐσεργοί, καὶ τοῖσιν ὁμοῖα ἄλλα.

ε. αἴτησις.

Καὶ ἄφες ἔλομεν ἡμῖν τὸ πλῆθος ὄφφλων,
ὡς καὶ ὄφφλητῆρσιν ἀφίεμεν ἡμετέροισι.

Τετ' πέλη, πρῶτη ἡμεῖς ἱκετεύομεν εὐχῆ,
ὄφρα πατῆρ, ὅς ἔχῃ πολυφειγνῆ οἶκον ὀλύμπε,
μὴ πρὶ ἡμετέρας δέροικτο ἀμαρτῆδας αἰνας,
μὴ δ' ἔνεκ' αὐτῶν αἰτήματα πῖα δ' ἀπέπη,
ἠ γὰρ τ' κείνων σωμαπάντων ἔδενος ἐσμῆρ
ἄξιοι, ὧν ῥα παρ' ὑψιθρόνοιο θεῶν δεόμεσθαι.
ἀλλ' ἡμῖν ἵνα παρὶκα χαρίζεσθαι τάδε πάντα
ἀξίω. καθεκάστω γὰρ σφαλερῶ βίβ' ἔργα
ῥέζομεν αἰολόμορφα, καὶ ἔστις εἴοικεν ἐκείνοισι
ἀλλ' ἄπιστος, πλῶν πονητῆρ ἀμοιβῆς.
Δὴ τότε δ' ἀπὸ κραδίης καὶ αὐτοὶ συγνώσμεν αὐτοῖς,
ἠ δ' ἐπλοιστῆδον, τῶν εὐ ποιήσομεν, ὅσοι
ἠ λόγῳ ἢ λυγροῖς ἔργοις ἡμαῖς ἀλίποντι.

ε. αἴτησις.

μὴ δ' ἡμαῖς ὀλεσίμβροτον εἰς πρῶσμον ἐνέγκης.

*Nostris. Hac verò supplicatione oramus,
Vt sinat nos hoc agnoscere, & piam gratiarum actionem
Persoluentes, accipere donum panis quotidiani.
Omnia autem, quibus nimirum indigemus, panis dicuntur,
Veluti, cibus, potus, vestes, calcei grati,
Domus, area, ager, pecudes, pecunia, diuitiae,
Proba coniunx, probi liberi, probi serui,
Probi ac fideles Magistratus, benè constituta Respublica,
Benè temperatus aër, pax omnibus cura,
Sanitas alma, liberorum educatio multiscia.
Honoratus, boni amici, absq; dolo
Vicini beneuoli, & his similia alia.*

V. Petitio.

*Et dimitte nobis perniciosorum multitudinem debitorum,
Sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.*

*Hoc est, petimus hac prece,
Vt Pater, qui lucidi caeli domum inhabitat,
Non respiciat ad graua nostra peccata,
Nec propter illa petitiones huiusmodi abnuat,
Neq; enim ex illis omnibus ullo sumus
Digni, quae ab altithrono DEO petimus,
Sed vt nobis gratis largiri hac omnia
Dignetur: quae quotidie lubrica vita opera
Patramus multiformia, nec ulla conuenit illis
Alia quae iam merces, nisi poena vindex,
Tunc sanè rursus ex animo condonabimus ipsi quoq;
Ac libenter beneficiemus illis, qui
Vel verbo, vel opere malo nos offenderunt.*

VI. Petitio.

Nec nos inducas in tentationem perniciosam.

D 3

Hoc

Τὸ πῆλ, Θεὸς ὁδῆνα προῖξ βροτὸν αἰδρα.
οὐδῆνα προῖξ, λιτόμεοτα ἢ τῆδε προσδύχῃ.
Ὅφρα Θεὸς ἡμαῶ φρερῆ κὲ σώζῃ ἀπυχνῶς,
Μὴ πως ἀρχέκακⓄ Σαπιναῶς, κὲ κόσμⓄ αἰουδῆς.
Καὶ σῶρξ ἡμετέρη, ἀπῆλυγⓄ νερθερίοιο
ῥιγδαυῆ τριαῶς, ἐξαπατῶ ἡμαῶ βαρυπότμυς.
Μῆτ' ἐς ἀπισσοῦλω, ἀπονοίλω ἢ κὲ ἄλλα
Μύσσα δφῆνὰ τρέπη, κὲ ἀθέσμιοι εἰς κακότητα.
Ἦν δ' ἄρα πιάτοις ἡμαῶ τείρεοτα ἀέθλοισ
Χρῆς κῆλον ἐπέγῃ, ὅπως τ' τέλⓄ μάλα ἴφι
Νικῶ μῦτε κὲ αἰπιπάλων τελέθωμῃ δρέεας.

ζ. αἴτησις.

Ἀλλὰ κακῶν ῥύσαι κρατερῶς ἡμαῶ ἀπο πάντων.
Τὸτ' ἴφου, αἰτῆμῃ συλλήθω τῆδε προσδύχῃ.
ἮπⓄ ὄφρα πατήρ, ὅς ὀλύμπια δώματα ναίει,
Ἠμέας ἐκ δφῆνῶν πασῶν ῥύσαιτο θυελλῶν,
Τὸ χρῶς ἡδὲ φίλης ψυχῆς, κτεαίωντε κλέεστε,
Ὅψε δ' ὅτ' ἀκλινέⓄ ἱανάτοιο ἐπήλυθεν ἄρη.
Ὅλβιοι οἰχομῆροισι βίβ χαρίοτα τελεπῶν,
Ἠδὲ μ' ἡ χάριτⓄ πολυεύκτη σωσιανείρης,
Ἠμέας ἐκ πασῶν κακιάων μαγνομῆρῶν
Τῆσδε χαρᾶδραίης, πρὸς ἑαυτὸν ἐς ἔραυον αἰπῖν,
Ξυθὸν χαρμοσῶν μακάρων δέξοιτ' ἴωκον.

Α Μ Η Ν.

Αὕτη προστίθει ψωνὴ περαχάματⓄ, Α Μ Η Ν
Ὅφρα κε πληροφορῶμῃ ἐνὶ φρεσὶ, τῶσδε προσδύχῃ
Πατρὶ ἀδφῆντι κὲ εἰσηκῶτα, ὀλυμπῶν ἔχοντι.
Αὐτὸς γ' πεπῆσας σῶματⓄ, προσκλινὰ χεῖλη,
Ὡδε λιτάζοτα ἡμαῶ ἐκέλευσι ἰωῆ.
Εἰσαίφῃτ' εὐχᾶς μέλλου ημερτῆς ἰπέση.

Μάρτυς

*Hoc est, Deus neminem quidem tentat hominem mortalem,
Neminem tentat, petimus tamen hac petitione,
Ut Deus nos custodiat, & sedulo conseruet,
Ne quâ autor mali Diabolus, & mundus inuerecundus,
Item caro nostra, spelunca infernalis
Horrenda trinitas, nobis imponat infelicibus,
Nec ad incredulitatem, desperationem, & alia
Grauia scelera ac flagitia nefaria nos conuertat,
Si verò huiusmodi certaminibus nos affligi
Necessitatis telum urgeat, ut tandem quàm fortissimè
Vincamus, & hostibus meliores euadamus.*

VII. Petitio.

Sed fortiter ab omnibus malis nos libera.

*Hoc est, summatim precatione hac oramus,
Ut mitis Pater, qui cœlestes domos inhabitat,
Nos ab omnibus malorum procellis liberet,
Corporis & animæ bonorum & honorum,
Tandem verò cum ineuitabilis mortis hora venerit,
Felicem vitæ finem discedentibus largiatur,
Et toties optata ex gratia, qua homines saluat,
Nos ex omnium afflictionum insanarum
Hac valle, ad se in cœlum altum,
Communem lætitiæ beatorum locum recipiat.*

AMEN.

*Additur quadrilitera hæc vox, AMEN:
Ut apud animum certò statuam, has preces
Patri, cœlum tenenti, placere atq; exauditas esse,
Ipse enim apertis oris mandatiuis labijs,
Sic voce sua nos orare iussit,
Exauditurumq; preces, certò promisit.*

Verita-

Μάρτυς ἐτητυμίας ἄρ' ἀμυνῶ, ἀμυνῶ, λόγῳ ἐστὶ
Ναὶ, καὶ σημάτων, ἔτωπιπλεσμύρον ἐστὶ.

Π Ε Ρ Ι Ρ Η Μ Α Τ Ω Ν
Βαπτισμῶ.

α.

Ρήματα βαπτισμῶ τ' πεῶπιν τ'ετ' ἀποφαίνε,
οὐχ ἀπλῶν μόνον ἐμυδμ ὕδωρ, χύσιν ἡμετέροιο
βαπτισμῶ, καθάως τις ἐνὶ βροτὸς ὄμμασι λεύσφ.
τοῖον ἀπὸρ τελέθεσται ὕδωρ, τ' θεοῖο ἐφετμῆ
εγκεκλφσμύρον ἐστὶ, θεοῖοτε ρήματι ἰρῶ
Παιδιωάτιο σωημύρον. ὡς γδ' ἐφπε μαθητῶς
Χριστὸς εὐς ρύσης, βαψλώορα μύθον ἰάλλων.

Στείχετε εἰς κόσμον τετράζυγα, καὶ πολυμόρφους
ἀνθρώπων φύλοισ θεῖας ἐνσείζετε μύθους,
ἡμετέρους μύθους, καὶ λέγετε ῥέθρω ἐκείνης.
εἰς πατρὸς ἕνωμα, καὶ υἱῶ, καὶ πνεύματῳ ἀγνῶ.

β.

Συμφέρει ἀλλὰ χύσις βαπτισματῶ ἐξοχ' ἐκείνη.
καὶ γδ' ἀπεσταλιῶν ἀφασιν θεοθελγία πιστῆ,
ἠδ' ἀπελθθερόφ θανάτου, καὶ δαίμοντῳ ἀλκῆς,
ὄλθον δ' ἀέναον λιποτέρμονα ὄλθον ὀπάξφ
πᾶσιν, ὅσοι τόδε πιστεύουσι, καθάως θεῶ ἠχῆ
ῥήμα ὑποχεσίης, τοίως δ' ἄρ' ἐφπε μαθητῶς,
Χριστὸς εὐς ρύσης, σωσήνορα χίλεια λύσας.

πᾶσις ὁ πιστεύων, καὶ ἀλεξικάκιο λοετρεῶ
βαπτισμῶ ῥανθεῖς, κείντῳ σῶσῳ ἔοσεται ἀνήρ.
ὅς δ' ἔπιστεύφ, παναπήθεα θυμὸν ἀέξωι,
οὐτῳ ἐὸν σονόεν τ' κατὰκρῖμα δλύσφορον οἶσφ.

γ.

οὐδ' ἐπὶ ἐκπλήφιν διώαπη πιταμῆϊον ὕδωρ

Αλλὰ

*Veritatis igitur testis est, vox Amen;
Significans certè certè, sic perfectum erit.*

DE VERBIS

Baptismi.

I.

Verba Baptismi primum hoc definiunt,
Non simplicem tantum esse aquam, fusionem nostri
Baptismi, ut homo aliquis oculis suis cernit,
Sed talem esse aquam, quæ DEI mandato
Sic inclusa, Deiq; verbo sacro
Omnipotentis coniuncta. Sic enim discipulis dixit
Christus pius liberator, baptismalem sermonem fundens.

*Ite in mundum quadrijugum, & multiformibus
Hominum generibus diuinos instillate sermones,
Mea verba, & lauate eos aqua,
In nomine Patris, & filij, & Spiritus sancti.*

II.

*Vehementer autem utilis est Baptismatis illa effusio,
Latam enim peccatorum remissionem operatur,
Liberat à morte & potestate Diaboli,
Beatitudinem verò æternam, sine carentem, prestat
Omnibus, qui hoc credunt, quemadmodum DEI sonas
Promissionis verbum. Sic enim discipulos affatur
Christus pius liberator, salutaria labia soluens.*

*Quicumq; crediderit, & salutaris lauacro
Baptismi conspersus fuerit, homo ille saluus erit.
Qui verò non crediderit, incredulum animum augens,
Ille suam luctuosam condemnationem, latu difficilem, portabit.*

III.

Non tamen tanta efficere potest fluuialis aqua,

E

Sed

Αλλὰ Θεοῦ ΛΟΓΟΣ, μὲν νάματ' ὅστις ὑπάρχει.
Καὶ ἡ τοῦτ' ἰσχύς μεγάληο Θεοῦ
ῥήματι πᾶσι μὲν, μεταχρῆσθαι ἀμφὶ ῥεῖθρον.
Καὶ γὰρ νόσφιν ἀπερπ Θεῦ λόγος αἰδίοιο,
Νάμα ἀπλῶν πέλε νάμα, καὶ ἔβαπτισμὸς ἀκέρ.
Αλλὰ Θεῦ μὲν ῥήματός ἐστιν ἐκεῖνο ἀληθῆς
Βαπτισμὸς, τὸν πληρόχαρι ζωῆς καλεσθῆναι
ῥεῖθρον, καὶ νοτόκ' ἡρεῖς καὶ λατρῶν ἐν ἀγνώ
Πνεύματι. ὡς Παῦλ' ἔτριπτόν ποτὶ Τίτον ἔφη.
Κινηθεὶς ἐλέω σφετέρῳ Θεὸς ἄμμε σῴωσθε,
Κάλλιστον Διὰ νάμα παλιγενέ' ἔσκεπτο,
Ἡδὲ καὶ εὐαγέ' ἡμεῖς πνεύματ' ἱερῶν,
Τῶν δόσως φίλα μέτρα ἐφ' ἡμέας ἔκχεεν αὐτός,
ἔκχεε δὲ εὐπλάτως Διὰ μνηστοτάτιο Ἰησοῦ
Χριστοῦ, ἀμωμήτ' σωτήρ' ἡμετέροιο,
Ὡς χαρίεντι δικαιοσύνης ἐκείνης ὑπὸ οἴκτῳ,
Κληρονόμοι ζωῆς ἀπελδοτήτιο πέλωμην
ἐλπίδι πιστοῦ. λόγ' ἐστὶν ἐτήτυμ' ἔτ'.

δ.

Σημάνει ἡ βαπτίζεσθαι ἐς ἀντίον ὕδατος,
Πρεσβύτερον τ' ἄδαμον, ἐν ἡμῖν οἰκί' ἔχοντα,
Ἐνδομύχ' Διὰ ῥεῖθρον ἀφλιθέ' ἡνατῶσιως,
Ἡδὲ καθημερῆς μετανοίης ἰσχύροιο,
Δεῖν καταβαπτίζεσθαι ὅλως, καὶ πότμον Ἰησοῦν,
Συνὸ πάσης μὲν ἀπασταλίας καὶ ὀρέξεσι λυτῶν,
Αὐτὸ δὲ ἀναδύεσθαι καθ' ἑκάστῳ, καὶ αὐτὸ ἀνορέσσει
Ἄνθρωπον καμνόν, μὲν βαπτισμοῦ ἰσχύρον,
ὅς περπαροίτε Θεοῦ δικαιοσύνη ἐν ἀγαθῇ,
Καὶ παναμώμῳ ἐν ἀγνείῃ βίον αἰδίον ζῆναι,
Ὡς ποτὶ ῥωμῆος Φάτ' Ταρσίδ' ἄστ' ἀρέρης.
Ἡμεῖς συνὸ Χριστῷ Διὰ βαπτισμοῦ τήφηναι,

Eis

Sed verbum DEI, quod cum aqua est,
Et fides, quae tali magni DEI
Verbo credit iuxta aquam, quae administratur.
Etenim absq^{ue} aeterni DEI verbo
Aqua simplex tantum est aqua, & non baptismus,
Sed cum verbo DEI, illa verus est
Baptismus, quem salutarem vitam dixeris
Aquam, & nouae generationis lauacrum in sancto
Spiritu. Sicut Paulus ad Titum tertio ait,
Motus misericordia sua, DEVS nos saluos fecit
Per prestantissimam aquam regenerantis partus,
Et syncerae renouationis Spiritus sancti,
Cuius donorum amicas mensuras ipse super nos effudit,
Effudit autem opulenter, per solum Iesum
Christum, pium seruatorem nostrum,
Vt gratuita iustificari ipsius clementia,
Heredes simus vitae aeternae,
Iuxta spem, qua fideles seruantur, sermo hic verus est.

IIII.

Significat autem illa in aquam immersio,
Veterem illum Adamum, qui in nobis habitat.
Per internum fluentum perennis mortificationis
Et quotidianam poenitentiam recta procedentem.
Debere omnino submergi & mortem haurire,
Cum omnibus sane peccatis & concupiscentiis malis.
Rursus vero emergere quotidie & resurgere
Nouum hominem a Baptismi lauacro,
Qui coram DEO in iustitia gloriosa
Et prorsus inculpata in sanctitate vitam viuat aeternam.
Sicut Tarsicae telluris ciuis ad Romanos ait.
Nos cum Christo per Baptismum sepultri sumus,

Εἰς θανάτιόν τινα ζῶσον, ὅφρ' ὡς Χεῖρας ἐγέρθη
Εκ νεκρῶν, δόξη πατρὸς ψυχολόγῳ, ἔτω
Καὶ αὐτῶν ἀνιστάμενοι ζοφοφδέσθ' ἑκείνα βερέθρα
Ἀμπλακιῶν, καὶ βιότιο πέλωμν ὀδύπυ.

ΠΕΡΙ ΔΕΙΠΝΟΥ

κυριακῶ.

Κυριακῶ δειπνῶ μυσήριον, ἔτι μνησιν
Γινῶμαι ἀεὶ, πᾶσι αὐτῶν; ἐνὶ φρεσὶ κατ' θεοσῆσι.

Γινῶμαι αὐτῶν δέμας καὶ ἐτήτομον αἷμα πέλεος
Κυρίε ἡμετέρη σωτήρ, Χεῖρας Ἰησοῦ,
Ἡμῖν χειρῶν, μὲν ἡδὲ καὶ ἐνδοθεν ἄρτα,
Ἐνδοθεν ἡδὲ οἶνον, Χεῖρας Δεσποχθὲν ἰσῶ αὐτῶν,
Πρὸς τὸ ἐρεπιέμεναι, καὶ ἀφουσέμεν. ὡς τὸ δὲ ἔχασιν,
Καὶ οἱ τρεῖς ἅγιοι εὐαγγελιογράφοι ἄνδρες,
Ματθαῖος, Μάρκος, Λουκάς, καὶ Παῦλος ἀμύμων.

Κύριε ἡμέτερε λυτρώτης Χριστὸς Ἰησοῦς,
Νύκτα καὶ ἡμέρας, ἡμῖν φρένας ἡλεὸς ἀνήρ,
Ἐβραίοις παρέδωκε, καὶ οἱ θανάτου χεῖρας ἡλθεν
Ἄτρεπτος θεὸς πεφορημένη ἐνθεῶν ὥρη,
Ἄρτον εἰς χεῖρας λαβῶν, χάριν οἶδε ποιῆσαι
Οὐρανόθεν, κλασθέντα δὲ ἐκείνον ἔδωκε μαθηταῖς
Ἀνδράσιν ἀγαθέσι, ποῖόντι ἐφθέγγατο μῦθον,
Μαρτύριοι δαίνυσθε, ἐμὸν τὸ σῶμα ὑπάρχει
Οἷον ὑμῶν ὑμῶν δίδοται πολλῶν καὶ ἄλλων,
Εὐφρονα δὲ εἰς μνήσιν Φιλίης μὲν τῶν τελεῖτε,

Εἶπε κύπελλον ἔδεξατο, καὶ ἡμετέρη τιτήνας
Εὐσεβείας χάριτας, τὸ δὲ ὅπως καὶ ἐννεπε τοῖσιν,
Πίνετε ἐξ αὐτῶν πάντες, φίλα ἀπλάγχθη μαθηταῖ,
Σωθεσὶ καὶ ἡμῶν, δέμας οἰνοδόχοι πέλε τῶν
Αἷμα ἐν τῶν μῶν, τὸ ὑμῶν ὑμῶν καὶ ἄλλων

Εκχῆ-

In mortis quandam caliginem, ut quemadmodum Christus excitatus
Ex mortuis, gloriâ Patris animam mittente: ita (est
Et nos surgentes tenebroso è sepulchro
Peccatorum, noua vita sumus viatores.

DE COENA

Dominica.

I.

Dominica cœna Sacramentum, si quid laboras
Perpetuò scire, quid sit? apud animum tuum reponere,
Ipsam verum corpus & verum sanguinem esse

Domini nostri seruatoris Iesu Christi,
Nobis Christianis, cum & in pane,
Atq; in vino, ab ipso Christo institutum,
Ad edendum & bibendum. Sicut hoc confirmant,
Tres illi sancti Euangelici scriptores,
Mattheus, Marcus, Lucas, & sanctus Paulus.

Dominus noster redemptor Christus Iesus,
In nocte caliginosa, qua eum stolidæ mentis homo,
Iudeis tradidit, & illi mortis propius venit
Immutabilis, cœlitus adducta diuina hora,
Pane manibus suis accepto, gratias egit Patri
Cœlesti, fractumq; eum dedit Discipulis,
Viris DEO propinquis, taleq; profatus est verbum.
Accipientes comedite, hoc est corpus meum,
Quod pro vobis atq; multis alijs datur.

In lætam verò memoriam mei amoris hoc facite.
Deinde poculum sumpsit, & actis Patri
Pijs gratijs, dedit illud, & taliter dixit,
Bibite ex hoc omnes, ô chara viscera, Discipuli,
Vini capax hoc poculum, nouum est testamentum
In meo sanguine, quod pro vobis & alijs

E 3

Multis

Εκχῆται πολλῶν, ἀφελὼν ἐς ἀτασθαλίῶν,
τῆτο δὲ ἐς ἡμετέρῳ γλυκερόφρονι περὶ σὺ μνήμῳ,
Ὅσα κίς αὐτὸ πίνῃτε φερεσβίς οἶνις ἐῖθε.

Ϛ.

Τοίως δὲ ἐστὶ φαγεῖν, τοίως τε πῖναι μέγ' ὄνημα.
καὶ γὰρ ῥήματα ταῦτα (ὑπερὺ μῶν δίδοται, καὶ
κῆται ὑπερὺ μῶν ἀφελὼν ἐς ἀτασθαλίῶν,)
ἀμφαδίῳ δαίκνυ, τὰ δὲ ἐν μυστηρίῳ ἡμῖν,
ἀμπλακίῳν ἀφροσιν, ζώλυτε δικαιοσύνητε
Δωρεῖσθαι δὲ ἐκείνα, γαλλῶν, ὅπως γὰρ ὑπάρχει
ἀμπλακίῳν ἀφροσιν φρενοβελγῆς ἐλοιδμάων,
κῆθι ὁμῶς πέλεται, ζώλυτε δικαιοσύνητε.

γ.

Οὐ δυνάσται ἢ τὸς ἐκτελέειν βρώσῃσι πίστις
σωματικῆ, χρῆσις ῥῥυτῶν ἀλλὰ τὰ ῥήματα ταῦτα,
ῥήματα ὧ δὲ ἐσῶτα (ὑπερὺ μῶν δίδοται, καὶ
κῆται ὑπερὺ μῶν, ἀφελὼν ἐς ἀτασθαλίῶν)
ὅσα τὰ ῥήματα ἐστὶ παρὰ βρώσῃσι πίστις
σωματικῆ ταύτη, μυστηρία οἷα κορωνίς,
καὶ πᾶς θνητὸς ἀνὴρ, ὅς ῥήματασι πῖσθε πίπτοιθεν,
οὐτὸ ἐλὼν ἔχει, ὅσα λέγασι, καὶ ὡς φέρει ἡχώ
οἷόντ', ἀμπλακίῳν ἀφροσιν σωσῆνορα λυγρῶν.

δ.

Μνήμονι ἀλλὰ νόω καὶ τῆτο φυλακτέον ἐστὶ,
κυριακὸν δαίπνόν τις ἐπάξει, ἢ ἢ ἐλέει;
οὐάσι γὰρ ταχυμαρπέσι κλυθί μὲν ὧδε λέγοντ.
ἀκμίλων σίτετε πότετε μὲν πῖνα, καὶ ἐ
σωματικῶς περπαροσκαζέμεν ἤθεσιν ἀγροῖς,
καλὴ μὲν παυδεία ἔφου, καὶ αὐθρα τὸν ἔξω.

Εἶ

*Multis effunditur, in remissionem peccatorum,
Hoc verò in dulcem mei facite memoriam
Quotiescunq̄, biberitis de prestanti vitam adferenti vino.*

II.

*Sic autem edisse & bibisse, magnam habet utilitatem,
Etenim verba hæc (pro vobis datur, &
Pro vobis effunditur in remissionem peccatorum)
Manifestè ostendunt, nobis in sacramento hoc
Peccatorum remissionem, vitam & iustitiam
Per hæc verba donari letam. Vbi enim est
Peccatorum perniciosorum remissio grata,
Ibi quoq̄, est vita & iustitia.*

III.

*Non potest autem tanta efficere cibusq̄, potusq̄,
Corporalis, sed benignissima hæc verba,
Verba, quæ hic stant (pro vobis datur, &
Effunditur, in remissionem peccatorum,)
Quæ verba sunt circa cibumq̄, potumq̄
Hunc corporalem, tanquam caput in sacramento,
Et mortalis homo omnis, qui verbis his credit,
Ille accipiens habet, quæ dicunt & sonant,
Nempe damnabilium peccatorum remissionem salutarem.*

IIII.

*Memori præterea animo & hoc observandum est,
Quisnam dignus sit sumere cœnam dominicam?
Auribus igitur citis, sic me dicentem audi.
Cibusq̄, potusq̄, ieiunium aliquem manere, atq̄, seipsum
Corporali modo præparare moribus sanctis
Bona quidem est disciplina, quoad hominem externum,*

At

Ἐστὶ δὲ ἀνὴρ κενὸς ἢ ἐπαύξει, εὖ ἢ ἔπιμνος,
 ῥήμασιν ὅς τοῖσδε οὖν ἐνὶ φρεσὶν ἡσὶ πέποιθεν,
 ῥήμασι Χριστοῦ ἀάκτου (ὑπὲρ ὑμῶν δίδοται, καὶ
 χεῖρα ὑπὲρ ὑμῶν ἀφετλὴν ἐς ἀποσταλῶν,
 ὅς δὲ ἐπὶ μύθοις ζωαρκέσι τέτοις,
 ἀσάτω ἢ ἐνόω κυμαίνεται ἐνθάδε ἢ ἐνθάδε,
 οὐτὸ ἀνάξιός ἐστιν, ἀνάρμοςός τε πελάζει,
 καὶ γὰρ ἐπὶ τῷ (ὑπὲρ ὑμῶν) Ἰησοῦ ἀπαυτῆ
 στήθεα, τοῖς αἰὲν πίστις μέμβλωκε θεοδής.

ΚΑΤΗΧΙΣΜΟΥ

Μέρῳ δεύτερον.

Εύτερον ἡμετέροιο Κατηχισμοῦ μέρῳ ἐστὶν
 ἀμφὶ πινῶν ἀγίων ΤΥΠΟΥ εὐλογιῶν, τὸ ἔοικε
 κέροισ ἐνσέζην. πρῶτη δὲ, ἢ πρῶτὴ ἐστὶ,
 Δεύτερη εἰσαγγελία, τρίτη, εἴτι ποθῶσιν ἐρέπιθν.
 Λοιδί, εὔτε κερσεθέντες ἀπύγως, τρεσπέζης.

Εὐλογία πρῶτὴ.

Ορθρῶν ὑπὲρ ἐρχόμενον, λέκτρον μελίηδες ἐάσας.
 Σῆμα θεοδροφῶρε ζωρῆ χειρὶ σέο τυπώσας.
 Ἡδὲ ἢ ἐκ κερσίδης θεοδίνε· ἐπιτάδι ἐνίψας.

Σὺ πάτερ, ἢ δὲ ἢ ἢ, ἢ πνεύματος ἀγνοῦ δρωγῆ.
 εἴτα δὲ ἐρσετάμνῳ γαῖη σκέλῳ, ἢ ἢ ἐσῶς,
 Σύμβολον, ἢ δὲ εὐχλὴ τὴν κυριακὴν, ἀγορεύσας,
 ἢ δὲ ἐθέλης, διώσας τὸ δε ἢ λιτάνδμῳ Ἰησοῦ ἀλλῶν.

Οἶδά σοι, ὡ πάτερ ἐργαίων, χάριν οἶδά σοι ἀγνῶν.
 Τηλυγέτῳ Δίῳ παῖδα πόν, τὴν Χριστὸν Ἰησοῦν,
 ὅτι με ὀφθαλμῶν τῶν τῶν νύκτα σάωσας,
 Πᾶσι βλάβη ἢ κινδύνος ἀπὸ πάντας ἀλαλκῶν.

Μάρτυροι

At ille, & dignus est & probe paratus,
Qui his verbis in pectore suo credit,
Verbis Christi Domini, (pro vobis datur, &
Pro vobis effunditur in remissionem peccatorum.)
Qui verò viuificis his verbis non credit
Aut animo instabili nunc huc & fluctuat illuc,
Hic indignus est, imparatusq; accedit,
Quia hoc verbum (pro vobis) omnino postulat
Corda, quibus religiosa fides perpetuo sit cura.

CATECHISMI

Pars secunda.

 Ecunda nostri Catechismi Pars est, (conuenit)
De quarundam sacrarum benedictionum forma, quam
Pueris instillare. Prima verò est matutina,
Secunda (benedictio) vespertina, tertia si quid velint
Ultima, quando saturati à mensa recedunt. (comedere)

Benedictio matutina.

Sub diluculi aduentum, lectum dulce relinquens,
Signum Christigerae crucis manu tua formabis.

Atq; ex corde diuina hac verba pronuncabis.

Auxilio Patris & filij, & Spiritus sancti, AMEN.

Deinde verò defixo ad terram genu, aut etiam stans,

Symbolon & orationem Dominicam recitabis,

Si vis, potes & hanc precatiunculam addere.

Ago tibi, ô Pater caelestis, gratias ago tibi sanctas,
Per dilectum filium tuum, Christum Iesum,

Quod me obscura hac nocte conseruasti,

Omnibus incommodis, & periculis omnibus profugaris.

F

Testem

Μάρτυρον ικεσίας κυρτέμυρον αὐχένα κάμπη
Σοὶ πάτερ, αἰτίζω δὲ ἄρ' ὄσησθα λιτήσι διωαίμην,
Εὐμυρέως ἢ τῆτ' ἡμαρ τ' παρόν με Φύλαξον
ἐκποδ' ἀμπλακιῶν, πάντωντε κακῶν ἀλεξάνων,
ὡς σοὶ ἀρέσκοι ἐμὸς βίος, ἠδὲ τὰ ἔργα βίοιο
Πάντα. Τίθημι γὰρ εἰς χεῖρας σέο σωσιαείρας,
Αὐτὸν ἐμέ, ψυχὴν τε ἐμὴν, τὸδε σῶμα, ἢ ἄλλα
ὅσα μοὶ ἐστὶ τίθημι πρὸς εἰς χεῖρας ἀάπτης,
Οὐράνιου ἱεράπων, παρὰ μοὶ πρὸς ἀγγελῶν εἴη,
Μὴ κακὸς ἀμφιπετροχόων ἐν ἐμοὶ τινα Δαίμον
Εὐρίσκη δυνάμιν, παρὰ μοὶ πρὸς ἀγγελῶν εἴη.

Α Μ Η Ν.

Καὶ τότε γηθοσώης μετ' εὐφρονῶν ἔρχομαι ἐπ' ἔργον,
ἐκ θεῶν ἐλπίζων εὐήμερον αὐτὸ πέλειος.

Εὐλογία ἐσπερινή.

Ημῶν ὑφ' ἐσπερινῶν ὄρων Ἰπὶ κοῖτον ὀδεύεις,
Σῆμα ἐχέστωρον νοερῶν εἰξίς χερὸς ὕλκω,
ἠδὲ ἢ ἐκ κρηδίας μύθους τοῖς δὲ ἀγορεύεις.
Σὺ πάτερ, ἠδὲ ἢ ἢ πνεύματ' ἀγνὸν ἀρωγῆ.
Γῆνας δὲ εἰς αἴλω διασὸν θῆς, ἠὲ ἢ ἐσῶς,
Σύμβολον ἐξερέεις, ἢ ἀνακτ' Χριστὸν ἐπὶ δ' ἰχλῶ,
ἢν δὲ ἐθέλης, ἢ τὸν δὲ ἰκετήριον ἦχον ἐνίψεις.
Οἶδά σοι, ὦ πάτερ ἑρανίων, χάριν οἶδά σοι ἀγνῶν,
Τηλυγέτῳ Διὸς παῖδα πῶν, τὴν Χριστὸν Ἰησοῦν,
ὅτι Φίλα φρονέων ἢ τῆτ' με ἡμαρ ἔσωσας.
Μάρτυρον ικεσίας κυρτέμυρον αὐχένα κάμπη
Σοὶ πάτερ, αἰτίζω δὲ ἄρ' ὄσησθα λιτήσι διωαίμην,
Πάσας ἀμπλακίας μοὶ συγγίνωσκε ἀλιτρῶν,
Συγγίνωσκε, ὅπως ἐμοὶ δέον ὄκ' ἐτελέσθῃ,
Καὶ πῶτῳ τὴν νύκτα με εὐμυρέως Διάσωζε,
Σῶζε, τίθημι γὰρ εἰς χεῖρας σέο σωσιαείρας,
Αὐτὸν ἐμέ, ψυχὴν τε ἐμὴν, τὸδε σῶμα, ἢ ἄλλα,
ὅσα μοὶ ἐστὶ τίθημι πρὸς εἰς χεῖρας ἀάπτης,
οὐρα-

Testem supplicationis curuatam cervicem flecto
Tibi Pater, oro autem quibus possim precibus,
Benignè & hac die presenti me custodi,
A peccatis, omnibusq; tristibus malis
Ut tibi placeat mea vita, & vita facta
Omnia, commendo enim in manus tuas, hominem seruantes,
Meipsum, meam animam, hoc corpus, & cetera (omnia)
Qua habeo, pono in manus tuas sacrosanctas,
Caelestis minister, tuus Angelus adsit mihi,
Ne malus Genius obambulans, in me ullum
Ius reperiat, Presto mihi sit Angelus tuus.

AMEN.

Et tunc letitia hilari ad opus accede,
A DEO sperans illud prosperum futurum.

Benedictio vespertina.

Quando vespertino tempore cubitum te confers,
Signam Crucis scienti manus tractu signabis,
Atq; ex corde verba huiusmodi pronuntiabis.

Auxilio Patris, & filij, & Spiritus sancti, AMEN.

Gemino verò poplite in terram posito, aut etiam stans,
Symbolum recitabis, & Domini Christi precationem.

Si vis, etiam supplices has voces adde.

Ago tibi o Pater caelestis, gratias ago tibi sanctas,
Per dilectum tuum filium, Christum Iesum,

Quod me beneuolè hac die conseruasti,

Testem supplicationis curuatam cervicem flecto

Tibi Pater, oro autem quibus possim precibus,

Omnia peccata mihi condona peccatori,

Condona, ubi quid, cum oportuit, mihi peractum non est,

Et hac nocte me benignè conserua,

Conserua, commendo enim in manus tuas, hominem seruantes,

Me, meamq; animam, hoc corpus, & alia (omnia)

Qua habeo, trado in manus tuas sacrosanctas,

F 2

Coele-

Οὐράνι Θεοῦ Ἰεράπων, παρὰ μοι πρὸς ἄγγελον εἶη,
Μὴ κακὸς ἀμφιπέτροχόων ἐν ἐμοὶ τινα Δαίμων,
Εὐρίσκη διώαμιν, παρὰ μοι πρὸς ἄγγελον εἶη.

Α Μ Η Ν.

Καὶ τότε νήδυμον ὕπνον ἴπτι βλεφάροισι πεισύντα,
Δέχνησο, γυροβόρος ἀνέμοις μελεδῶνας εἰσάσας.

Εὐλογία τῆς τραπέζης.

Πασιμέλασαι ἐπεὶ φερέδην ἐπήλυθεν ὥρη,
Δὴ τότε καὶ παῖδες, καὶ ὄσοις δὲ λῆλα τελευῶται
Ἔργα, εὐξέσω θοιηφόρῳ ἀμφὶ τραπέζῃ,
Χερσὶν ὁμοπλεκέεσσι, καὶ εὐσταλεὶ αἰδοῖ ὀπωπῶν,
Ἰσάμβροι, ψαλμῶδεα ταῦτ' ἐπεὶ ἐξενεπόντων.

Εἰς σε φίλον ταμίην, φίλε κύριε πάντα εἰοῖσιν
Ὀμμασιν ἀτρέπτοις λεύσσει, φορβὴν σὺ δὲ σκείνοις
ἐλπίζουσι πρὸς, χροῖον ὀπωπῶν καίριός ἐστι,
Χεῖρα πλεῖν λιπαρῶν, χεῖρα σιτοδότῳ αἰοίγῃ,
Καὶ μετ' εὐφροσύνης κορέσει, βίβ' ὅσα τύχεσκαν.

Κυριακῶν μετέπειτ' εὐχλῶν, καὶ πλεῖν προσδουλίῳ
ἑσπομδύλῳ, θεόπνυσον ἔπ' ἄλκιρον αἰοιδλίῳ.

Κύριε ἠπόθυμε θεός, πάτερ ὑψιμέλαθρε,
Εὐλογίῃ ἡμᾶς σέψον, καὶ σέιο τὰ δῶρα,
Οἱ δὲ δαψιλῆς σέο ληψόμεθ' ὀλοχοχόοιο,
Ἡμέτερον δὲ ἀνάκτα, σὺν ἡία, Χριστὸν Ἰησοῦν.

Α Μ Η Ν.

Εὐχαριστία.

Ατὰρ ἐπεὶ πίσι καὶ ἐδητο, ἐξ ἔρον ἐντ',
Δὴ τότε καὶ παῖδες, καὶ λάτριες ἀμφὶ τραπέζῃ,
Ὡς παρ' ἰσάμβροι παλάμησιν ὁμοπλεκέεσσι,
Ἡ δὲ καὶ αἰδοῖ ὀπωπῶν καλῆ, ὡδὲ λεγόντων.

Τίνατε κυρίῳ ὑψιμέδοιν' χάριν γλυκύφωρον,
Μελίχ' ὡδ' ἔφου, καὶ εἶον τ' ἄλκιρον αἰοιδλίῳ.

Cælestis minister, tuus Angelus mihi adsit,
Ne malus Genius oberrans, in me quid
Iuris reperiat, præsto mihi sit Angelus tuus.

AMEN.

Et tunc dulcem somnum oculis irruentem
Suscipe, membriuoras curas ventis relinquens.

Benedictio mensæ.

Postquam omnibus chara cœna allatrix aduenerit hora,
Tunc sanè tam pueri, quam à quibus seruilia peraguntur
Ministeria, politam ad mensam epulis instructam,
Complicatis manibus, & decora vultuum modestia
Stantes, hæc Psalmi verba recitent.

Ad te charum Oeconomum, ô Domine, omnia suis
Oculis immotis respiciunt, tuq; escam illis
Sperantibus præbes, cum tempus est opportunum,
Manum tuam diuitem, manum pandis cibi datricem,
Et cum letitia saturas, quæ vitam sortita sunt.

Deinde orationem Dominicam, & hanc precatiunculam
Sequentem, precatiunculam diuinam, Lutheri Odam.

Domine benigne DEVS, Pater cælestis,
Benedictione nos circunda, & hæc tua dona,
Quæ de largitate tua sumpturi sumus largis tua,
Per Dominum nostrum Iesum Christum, filium tuum.

AMEN.

Gratiarum actio.

Tubi cibi & potus desiderium exemerunt,
Tunc sanè tam pueri, quàm famuli, circa mensam
Ut antea, stantes, complicatis manibus,
Et modestia vultuum honesta, sic dicant.

Soluite Domino altiregenti grates dulcisonas,
Quoniam comis est, & bonitatem suam prorogat

F 3

Vsq;

ἄχρῃς ἐπὶ αἰῶν ὁ πολὺς πανατέρμονα νόσασιν.
Σαρκὶ τροφῆν πάσῃ πορεύει, ἢ θρέμμασιν εἶδαρ
Εὐθυαλίξῃ εἶον, καρσίων κρᾶζοσι νεοθῆσι
Ἐλδωρ κραιαίνῃ. Διωάμῃ δὲ ἔτέρπεται ἵππασ,
Οὐδὲ βίη κνημῶν ἀνδρός τινος αἰαχρᾷ φρονῆντος,
Τέρπεται, ἀλλὰ φόβω δλεμμηδύς εἴπῃς ἰκάνῃ,
Ἡδὲ ἢ ἐλπίζῃ τυχεῖν ἐλεητύς αὐτῆς.

Εἶτα τὸν Χριστὸν λιτανεύεις, ἢ δὲ περσοδωχῆ
Ἐσπομδύλῃ τῶντων, Λεθῆρας ἐπὶ κλυτοέργων.
Ὡ ἀνα ἢ πτόδωρε θεός, πάτερ ἔρανόθωκε,
Σοὶ κλέῃ εὐσεβέων χαρίτων ἢ χῆμδρ ἄμωμον,
Ἰησῆν Δία κείρανον ἢ μέτερον, σέο πῶδα,
Ἀντιπῶν δῶρων, πασῶντ' εὐεργισιάων,
Ὅς ζῆς, ἢ κρατέεις αἰῶν ἐπὶ ἢ ματα πάντα.

A M H N.

ΚΑΤΗΧΙΣΜΟΥ

Μέρῃ τρίτῳ.

Μετέροιο κατηχισμῶ τρίτου τὸν μέρος ἐστίν,
Ἀμφὶ προπαισῶν τάξεων ἐπίστωντῃ ἢ ἀγνῶν,
Οὐπὶ ἐχασῶν ἀνθρώπων ἢ θῶ, ἢ ἄλλο,
Ἀντίον ὅ, τῃ θεόφρονι ῥήματι εἶη, ἐν αὐτῷ

Ἡ μὴ. ὁ γραπτόν ἐφθρήσας. ἐλὼ δὲ ἄρα ποιῆ
Ἀρχῆν ἢ Γνωμῶν ΠΙΝΑΚΙ Σ γεραρῆς ἀπὸ ἐκῆνης
Τάξις, ἢ ψυχῶν ἐπιτέτραπὶ ἐνθεῶ ὤρη,
Καὶ περβίβασε διδάσκει, ὅσοις λαοῖς μέμηλε
Σῶμα ὁμῶ κπάπεσιν, ὅπως φρενῶσιν ἐκῆνο,
Εξείης θεσμῶς θνητοῖς σύζυξι τίθησι,
Καὶ δῆκνυσι Γονεῦσιν ἐξς, ἢ κυρίῳ ἀιδεῖ,
Ὡς ἢ παγὴν ὁμῶ δαληῖω ἄλλω ὁμίλω.

ὁψε

*Vsq; in cani seculi metam, omni sine carentem.
Escam dat omni Carni, & iumentis pabulum
Suum suppeditat. Coruorum crocitantibus pullis
Desiderium explet. Non autem fortitudine equi delectatur
Nec robore tiliarum viri cuiusdam turpiter affecti
Capitur, sed timore vincitur si quis veniat,
Et speret consequi misericordiam eius.*

*Deinde formam orationis Christi & precationem
Hanc sequentem, Lutheri laboribus celebris Odam.*

*O Domine, munisce DEVS, Pater celestis,
Tibi laudem piarum gratiarum sonamus inculpatam,
Per Iesum Dominum nostrum, filium tuum,
Pro donis tuis, & beneficijs omnibus,
Qui viuis & regnas in seculi dies omnes.*

A M E N.

CATECHISMI

Pars tertia.

Nostri Catechismi tertia Pars est,
De omnibus ordinibus, & statibus sanctis,
Nihil habentibus humane traditionis, aut aliud,
Quod contrarium sit verbo DEI, in illo,
Aut quod scriptum non reperias. Suum autem facio
Initium sententiarum tabula, ab honoratiori illo
Ordine, cui animarum commissa est diuina cura.
Et progressa docet, quorum subditorum interest curare
Corpus & fortunas, ut eas tumentur,
Deinde Leges prescribit Personis coniugatis,
Et ostendit Parentibus & Domnis suas quoq; Leges,
Ut & liberis, una cum reliquo seruili cœtu.

Tan-

Ὅψενέοις, χήραις, ἢ κεινῶς πᾶσιν αὐτοῖς
ὡς Ἰππώνησας λείλοιπαι σαόφροναι ἀλλά
τάξιⓄ ἢ ὑπεπεῖς ἤθεσ αἰώμων ἐκάσης.

ΤΟΙΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ, ΠΟΙΜΕΣΙ

καὶ Εκκλησιαστικῆς α. Τιμοθ. γ.

τίτ. α.

Εἰ ψυχῶν μελεδωνόν ἐπίσκοπον εἶναι ἀμεμ-
πτον,
ἄνδρα μῆς παρακίπⓄ αἰδοίης θεοπέθεσ,
σώφρονα, νηφαλέον, Ἰππιδύον ἤθεσ καλά,
ἐφυσώλυ ασκῆντα φίλιν, Ἰππιδέον ἄλλας
ῥῆμα διδασκέμεναι θεσ, οἷατ' Ἰππιδέον ἐσθλόν,
μὴ οἰνοιο πάρεδρον ἐρδθιόντⓄ ἄσωτον,
μὴ πλῆκτιω, τινι ἢ κέρδη πεπεδημένον αἰσχρῶ
ἀλλὰ πρηνέα, νόσφι μάχης, νόσφ' ἀργυροιο
οἷσρα, κηδόμενον καλῶς οἰκιο ἐοῖο.
φίλτατα τέκνα ἔχοντα, τὰ οἱ κεχαρισμένα ῥέζη,
ἤθεσι παγκέδνοισ τὰ κεκασιμένα ἐστὶν ἀληθῶς.
ζωαρκῆσ διδαχῆσ μὴ δῆπματῆ θεοδείκτα.

ΤΟΙΣ ΑΚΡΟΑΤΑΙΣ ἔ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ.

ΚρίⓄ εὐρυμέδων κήρυξι λόγσ διέταξεν,
ἐξ εὐαγγελίσ κηρύγματⓄ ἠραθῆσ ζῆν.
α. Κορινθ. θ.

Παῦ δ' ἀραθόν κεινωπέτω λόγσ ἰρῆ ἀκασῆσ,
φθέγμα διδάσκοντι ζάθεον θεσ αἰδίοιο.

Γαλατ. 5.

ἄξιοέθωσαν τιμῆσ διδύμοιο γέροντες,
ὄσοι ἐβ γέρατⓄ απασῆ μελετάσιν, ἐκείνο
κοσμῆντες. πρῶπτα δ' ὄσοις κηπιᾶν Ἰππιδέον

Εν λό-

Tandem iunioribus, viduis, & in commune omnibus adhortationes
Tanquam in Epiphonemate relinquit sanas: sed
Ordinis cuiusq; praeclaras virtutes audiamus.

EPISCOPIS PAROCHIS

& concionatoribus 1. Timoth. 3.

Tit. 1.

Portet animarum curatorem Episcopum esse irreprehensibilem,
Vnius uxoris castaq; piaq; maritum
Temperantem, sobrium, probis moribus indutum,
Hospitalitatem exercentem amicam, idoneum alios
Verbum docere DEI, ut Oeconomum bonum,
Non perditum rubicundi vini assessorem,
Non percussorem, aut turpi quopiam lucro detentum,
Sed placidum, alienum à pugnis, alienum ab argenti
Oestro, qui probè curet domum suam,
Qui charos habeat liberos, qui ipsi grata faciant,
Qui moribus optimis verè sint praediti.
Non qui nuper didicerit saluificam doctrinam à DEO monstratam.

AVDITORIBVS VERBI.

Dominus, qui latè regnat, Praeonibus verbi ordinauit,
Vt ex Euangelij praconio diuino viuant.

1. Cor. 9.

Omne verò bonum communicet sacri verbi auditor,
Diuinum aeterni DEI verbum docenti.

Gal. 6.

Digni habeantur seniores honore duplici,
Qui muneri suo diligenter incumbunt, illud
Ornantes, cum primis verò quibus impositum est vt laborent

G

In

Εν λόγῳ ἔρανίῳ, διδαχῆτε βιαρκεῖ Χριστῷ.
Ὡδε γὰρ ἐν ζαθήσοι γραφαῖς κεχαραγμῶν ἐστίν,
οὐ μὴ φημώσης τὴν βῆν ἀλοῶντα. καὶ αὐθις,
ἌξιⓄ ἔργασθῆς πύλεται μιοθοῖο εἰοῖ.

α. Τιμοθ. ε.

Αἰτῆμῳ δὲ ὑμᾶς, πεφιλημῶροι ἀνδρες ἀδελφοί,
Ὅφρα σαφῶς σκοπέητε καὶ φρένα καὶ καὶ θυμόν,
τὸς λάχⓄ ἀμφοιπλεύοντας γερῶρον καὶ νηόν,
Ἡδέ πρὸς ταμύς ὑμῶν, ἐν ἀνάκῃ κρεόντων
Κυρίῳ ὑψίσῳ, καὶ νηγετέοντα εὐ ὑμᾶς.
Εἵνεκα θεασεία κείρων ἔργα πολυμόχθα,
ἀδρύτερης φιλίης αὐτῆς ξιωῶσαι θεσμῶ,
Καὶ ποτὶ ἀλλήλων εἰρήνης ἔργα πλεῖτε.

α. Θεσσαλ. ε.

Τοῖς ὑμᾶς πᾶσιθεθε διδασκόντασι, καὶ αὐτοῖς
ἕσπεσθ' ἐκ πάσης κρεδίνης, καὶ πρὸ φρονⓄ ἀλκῆς
ὑμείων γὰρ ὑπὲρ ψυχῶν νύκτασ τε καὶ ἡμαρ
ἀγρυπνεῖσι, λόγον γέρατⓄ μογαροῖο εἰοῖ
Ὡς ἀποδώσαντες πόθ, ὅπως κεχαρηῶσι θυμῶ
Ποιῶσιν τῶδε: μὴ σοναχέντα ἢ εἰθε ἔχωσιν
ὑμῖν γὰρ ἔ τῶδε λυσιπλες, καὶ γρησιμόν ἐστ.

Ἐβραῖ. ιγ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΚΑΙ ΕΞΟΥΣΙΑΣ.

Πᾶς ὑποτασσέσθω, ὑποχόν Θεοῦ ὄντιν ἔθηκεν,
οὐ γὰρ ὑπερόχόν ἐστὶ κρεάτⓄ, βασιληῆς ἢ ἀρχῆς.
Εἰ μὴ ἀπὸ ἐσθλοδοταο Θεῶ, ὑπάτιο κρεόντων.
ἢ καὶ κρεάτⓄ ἢ πέλι, ὑπὸ ἀρχηγῶιο Θεοῖο
Τετο πεταγμῶν ἐστὶ, κρεάτῃ δὲ ἄρ, ὅς ἀντιπαλαίφ.
Ανθέσηκε Θεῶ ἀγαταίκα τάξει ἔτⓄ.
Δφθὸν δὲ ἀντιπαλοὶ κρεμί ὅλοι λήφοντα ἑαυτοῖς.
οὐ γὰρ μαψιδίως ἀρχῆ σφέπρον φαρῆ ἄορ,
Παυδιωάτιο ἀγκτορός ἐστὶ Θεοῖο ἐκείνη,

ἐκδικⓄ

In verbo cœlesti, doctrinâq, saluari Christi,
Sic enim in diuinis scripturis extat.
Non alligabis os boui trituranti. Et rursus,
Dignus est operarius mercede sua.

1. Timoth. 5.

Rogamus autem vos, dilecti viri fratres,
Ut accuratè consideretis apud mentem & animum,
Eos, qui sortem (suam) obeunt honorato in templo,
Atq, vobis præsumt in rege regnantium
Domino altissimo, & rectè vos admonent.
Propter diuinum illorum opus laboriosum,
Maioris amicitie eos afficite lege,
Et pacis opera erga vos inuicem præstate.

1. Thess. 5.

Obedite Doctõribus vestris, & illos
Ex toto corde & propensis viribus sequimini.
Pro vestris enim animabus noctesq, diesq,
Vigilant, rationem muneris sui laboriosi
Tanquam aliquando reddituri, vt leuo animo
Faciunt illud, nec gementia pectora habeant,
Hoc enim vobis non est commodum, nec vtile.

Ebra. 13.

DE MAGISTRATIBVS.

OMnis sit subditus, quemcunq, DEVS subditum constituit.
Non enim supereminens est potestas, aut regium imperium.
Nisi à benigno DEO, qui Rex regnantium est.
Vbi verò potestas est, authore DEO
Illa ordinata est. Qui igitur potestati resistit,
His resistit DEI ordinatoris constitutioni,
Graue autem omnes, qui aduersantur, iudicium sibi ipsis accipient.
Non enim frustra Magistratus gladium suum gestat.
DEI omnipotentis ille est minister,

Ἐκδικῶ εἰς ὀργήν, τοῖς πηόσασιν κακὰ λυγρὰ.

Ρωμ. ιγ.

Οὐχ ἕτεροζήλως κλινέεις κρείσιν ἐς χάριν ἑλκων,
Οὐδέ πένητ' Ἰπιγνώσας ἀφνεῖτε προσώπων.
Οὐδέ πιν' ἄληψη πεφορημῆμα ἀγλαὰ δῶρα.
Ὄξυφαῖς γδ' ἐκείνα λιπαυγίας οἶδε τίθεσθαι,
Καὶ φρένας ἐξαπατᾶν νοεραῖς, ἀδικεῖντα δικαίως.
Ὅ, τί δικαίον ἔφυ, σὺ δικαίως τ' εἶ διώξεις.

Δευτερονομ. ις.

ΤΟΙΣ ΥΠΕΒΟΥΣΙΟΙΣ.

Καίσαρι τ' σφέτερον δότε, καὶ θεῶ ὅσα θεοῖο.
ματθ. κβ.

Τμαῖς ἐν ὑπόχρῳ ἐμῆμα δασυλήτις ἀνάγκη
Λιτῆται φίλοι· ἔμῃνον κρατερὴν Διὰ πινύ.
Αὐτὰρ ἢ καθαρόν Διὰ ὑμέτερον τ' σωφδός.
Τῶδε χάριν, ἢ ἔον φόρον ἀρχόντεσσι τελεῖτε,
Λήττεροι γδ' εἶσθε θεῶ, ὑπάτιοι κρεόντων,
οἷς Ἰπικῆται αἰετῶν κηδεσθαι ἀτεχνῶς,
Πάντας ἀμείβεσθαι ἐν χρησθεῖς, οἱ χρηστὴν ἔδρασαν,
τόντε τελεῖτε φόρον, φόρον οἷς τελεθῆν ἴμισι ἐστὶ,
Καὶ τέλ' ὅ, οἷσι τέλ' ὁμίματα χρεῖ' ἐστὶ δωάστεις,
Τῶς ἢ φόβῳ, τιμῆτε γεραίρετε αἰετῶν ἀληθῶς,
οἷς φόβ' ἐξίσχ, τιμῆτε ἀνάπλεται δέχοις.

Ρωμ. ιγ.

Ἄγγελοις, ἐν παρκαλέω πᾶσι, ἐπιεσσι, πρὸ πάντων
Ὄφρα δεήσας κυδαλίμας, ἀγίαςτε προσδουχάς,
ἐνπύξτε, χάριντε ὑπὲρ Ἰνητῶν στωπάντων
αὐδῆ ἀκαμάτω ποιῆσθε, ὑπερβασιλῶν,
καὶ πάντων ἄλλων, τοῖς κάρτ' ὑπείροχόν ἐστιν,
ὡς βίον ἡρεμον, ἠδὲ ἢ ἡσύχιον Διὰ γαίμων,
Πάσῃ ἐν εὐσεβίῃ, ἢ ἐν ἡγεσι σιμνοπροσώποις.

τ' εἶ

Vltor ad iram illis, qui mala fœda parrant.

Rom. 13.

*Non iniquè flectes iudicium ad gratiam illud trahens,
Nec pauperis agnosces, diuitisue personam.
Neq; oblata alicuius accipies splendida dona.
Acute enim videntes illa cœcos reddere possunt,
Et decipere homines sapientes, iniqueq; opprimere iustos.
Quod iustum est, hoc tu iuste persequeris.*

Deuteron. 16.

SVBDITIS.

Cæsari date quod Cæsaris est, & DEO quæ DEI sunt.

Matth. 22.

*Vt igitur subditi sitis, grauis necessitas
Postulat, ô amici, non tantum minaces propter pœnas,
Sed etiam serenam propter conscientiam vestram.
Ideò & suum tributum magistratibus prestatis,
DEI enim qui Rex regnantium est, ministri sunt,
Quibus perpetuò incumbit subditorum sedulam agere curam.
Omnes igitur beneficijs remunerate, qui beneficium exhibuerunt,
Tributumq; prestare, quibus tributum præstandum est,
Et vectigal, quibus vectigal debetur potestatibus,
Illosq; timore & honore verè prosequimini semper,
Quibus timor & honor ex æquo tribuitur Principibus.*

Rom. 13.

*Diuina igitur oratione, ô fili, adhortor, ante omnia
Vt deprecationes graues, sanctasq; obsecrationes,
Interpellationes & grates, pro omnibus mortalibus
Indefessa voce, præsteris, pro Regibus
Et omnibus alijs, quibus sublimis est potestas,
Vt quietam & tranquillam vitam agamus,
Cum omni pietate, & morum grauitate.*

G 3

Hoc

Τῶτο ῥέσι καλόντ', ἀπὸ κ' δεκτὴν προπαροίσα
Παμμεγάλῃ θεῷ, ἡμετέρῃ σωτῆρ' ἀγαθῷ.

α. Τιμοθ. β.

Ἰθιωτῆρι λόγῳ ἱπείθεσσι φρεσὶ σῆο ἀκυσέων,
ὡς ἀρχῆσι δυνασείαις θ' ὑποχοι τελέθωσι,
Καὶ πῆταρχῶσιν τετληῶσι θυμῷ ἐκείναις.

Τιτ. γ.

Ἀνδρομέη τάξῃ τοίνυ πείθεσε προπίση,
Εἴνεκεν ὄρχαμα ὑψίστῃ, κρείοντ' ἀνάκτων,
Εἶτε κλυτὰ βασιλεῖ, κατὰ πῶ τῷ ὑπερμεδέοντι,
Εἶτε κ' ἠγαμόνεοσι καθὼς δρησῆσι δι' αὐτῶ.
Πεμπαιδίοις, τίσιν εἰς φοβερίῳ, κακὸν εἶπεσ' ὑφαίνῃ.
Δόξω δ' εἰς γαυυρίῳ, ἀγαθόν τις εἰ ἐκτελῆ ἀνήρ.

α. Πέτρ. β.

ΤΟΙΣ ΓΑΜΕΤΑΙΣ.

Γνώσι' ἐκ θεσμῶν Γαμετῆσι σὺν ὑμετέρῃσι
Ναίετε, οἱ ἄνδρες, τοῖς εὐσεβίῃ μέμβλωκεν,
Εὐμυρέως ἢ γυναικείῳ τῷ σκευεῖ τῶτον,
ὡς νυ μέγ' ἀσθενεῖ σφετέρῳ δονεῖματε πικρῷ,
ὡς συγκληρονόμοις χάριτ' ἔβιε αἰδύσιοι,
Ὅφρα μὴ ὑμείων λιπαὶ ἐκκοπίσασθε σιμναί.

α. Πέτρ. γ.

ὑμετέρας ἀλόχους ἀγαπῆς ζυώσατε θεσμῶν,
Ἄνδρες, κ' δριμύς χόλ' ὑμῖν ὀλοῖτο πρὸς αὐτάς.

Κολασ. γ.

ΤΑΙΣ ΓΑΜΕΤΑΪΣ.

Ἀνδράσιν ὡσαύτως, ἰδίοις Γαμετῆσι, γυναικείαις,
Ἀκυεῖω ὡς πῆταρχεῖτε μάλα πρόφρονι θυμῷ,
Οἷάπε Σάρρα ἱπείθεσιν τῷ εἰς Ἀβραάμῳ,
Συζύγῳ αἰδοίῳ, κ' κύριον αὐτὴν εἶπεν,
Ἦς φίλα τέκνα γνήθητ', εἴθελα πονῶσαι,
Μήτε φοβέσθωμαι ἐδεμίῳ πει κῆρι πλόησιν.

α. Πέτρ. γ.

ΤΟΙΣ

Hoc enim bonum est, & acceptum coram
Maximo D E O, saluatore nostro illustri.

1. Timoth. 2.

Gubernatore verbo subijce animis tuorum auditorum,
Ut principibus & potestatibus subditi sint,
Et toleranti animo illis obediant.

Tit. 3.

Omni igitur humane ordinationi obedite,
Propter Dominum altissimum, qui Princeps est Principum,
Sive Regi inclyto, tanquam precellenti,
Sive etiam Ducibus, tanquam ministris ab eo
Missis, in pœnam terrificam, si quis malum texat,
In gloriam verò letam, si quis vir bonum efficiat.

1. Pet. 2.

MARITIS.

Secundum scientia legem cum vxoribus vestris
SHabitate, viri, quibus pietas cura est.
Beneuolè autem muliebri vasi huic,
Velut maximè infirmo, suum impartite honorem,
Tanquam coheredibus gratia vite eterna,
Ne preces vestrae interrumpantur sancta.

1. Pet. 3.

Vestras vxores amoris afficite lege,
O viri, & ira acerba aduersus illas pereat vobis.

Coloss. 3.

VXORIBVS.

Viris similiter, proprijs maritis, o vxores,
Tanquam Domino, animo obedite propensissimo,
Quemadmodum Sara paruit suo Abrahamo,
Marito venerando, & Dominum illum appellauit,
Cuius amabiles facta estis filie, dum benefacitis
Nec ullo pauore animi terremini.

1. Pet. 3.

PAREN-

ΤΟΙΣ ΓΟΝΕΥΣΙ.

ΥΜείων, πατέρες, μὴ ἐξερρεθίζετε τέκνα,
ἀλλ' ἐνὶ παιδείῃ, καὶ κυβησίῃ τὰ ἐκείνα
ἐκτρέφετε, ὡς τὸ κύριον ἐβραμίωνα τοκήα.

ΕΦΕΣ. 5.

ΤΟΙΣ ΤΕΚΝΟΙΣ.

ΥΜετέροις πείθεσθε φίλοις, φίλα τέκνα, γοιεύσιν
ἐν φόβῳ εὐσέπιδω Θεῷ, ἐστὶ ἡ τῶτο δίκαιον,
Σὸν τίμα γρετῆρα φίλον καὶ μητέρα κεδνύ,
(ἡ τις ἔφυ πρώτη ἐν ἐπαγγελίῃφιν ἐφετμή,)
Ὡς εὐ ἔχης, καὶ ἴπτι χθονὸς ὡς δηρὸν βιοτεύης.

ΕΦΕΣ. 5.

ΤΟΙΣ ΔΟΥΛΟΙΣ ΚΑΙ ΤΑΙΣ ΔΟΥΛΑΙΣ,

τοῖς μιαιδίοις καὶ τοῖς ἐργάταις.

Οἱ δῆλοι πείθεσθε ὅλω πετληότι θυμῷ
ἀνδράσιν, εἰς ὑμαῖς τοῖς κάρτῳ σαρκικόν ἐστιν,
ὡς Χριστῷ, μὴ δαλοσυνώλω ἢ βροπιῖσι πλάττε,
ὡς κείνῳ λεύσωσι μόνον, καὶ ἐφαιδαύη αὐτοῖς.
ἀλλ' ὡσπερ δῆλοι Χριστῷ, κρείοντῳ ἀνάκτων,
Πρόφρονῳ ἐκ κραδίης ποιῆτε θέλημα Θεοῦ,
τῶδε γὰρ, ἔθνητοις, δῆλφον ὑφαίνετε ἔργον.
ὅ,τι καλὸν δὲ ἔρξη, κομιεῖται ἀνὴρ τῷ ἑκάστῳ
ἐκ Θεῷ ἀθανάτιο, ἴσῳ λαποδόντῳ ἀμοιβῷ,
καίτοι μὲν δῆλω, καὶ ἐλθῶ θέρω ἀνδρὶ ἐκάστῳ.

ΕΦΕΣ. 5 ΚΟΛΑΟΣ. 7.

ΤΟΙΣ ΔΕΣΠΟΤΑΙΣ ΚΑΙ

ταῖς δεσποίνας.

Κύριοι, ἐξαῦτις ποιῆτε τὰ αὐτὰ βροπιῖσιν,
δῆλιον οἷς ἡμαρ, χαλεπήν δὲ ἀνιέντες ἀπῆλῷ,
ὄτραλέως φρεθίζεσθε μὲ φρεσὶν ὑμετέρησιν,
οὐρανῷ ἐν πολυχάλκῳ, ἵν' ἀθανάτων ἐδῳ ἐστίν.

Αμφο-

PARENTIBVS.

NE, o Patres, prouocetis ad iram liberos vestros,
Sed per eruditionem, & admonitionem illos
Educat, ad Dominum caelestem parentem.
Ephes. 6.

LIBERIS.

VEstris obedite charis, chari liberi, parentibus,
In timore DE I venerabili. Nam hoc iustum est,
Honora charum tuum Patrem, & matrem venerandam,
(Quod est praeceptum primum in promissione)
Ut bene tibi sit, & super terram diu viuas.
Ephes. 6.

SERVIS ET ANCILLIS MERCENARIIS & caeteris ad laborem conductis.

Serui, obedite toto, eoque patienti animo
Viris, quibus in vos carnale est imperium,
Tanquam Christo. Non autem seruitium hominibus prestare
Ut illud videant tantum, & placeat ipsis,
Sed tanquam serui Christi, qui rex est regum
Animo propenso facite voluntatem DE I.
Huic enim non hominibus seruire texitis opus,
Quod verò boni fecerit, hoc unusquisque reportabit
A DEO immortali, aequale rependente premium,
Tàm seruo, quàm libero viro unicuique.
Ephes. 6. Coloss. 3.

DOMINIS ET DOMINABVS.

Domini, rursus eadem prestare hominibus
Quibus dies est seruilis, difficiles verò remittentes minas,
Diligenter considerate apud animum vestrum,
Caelo in solido, ubi immortalium est sedes,

H

Virisq.

Ἀμφοτέροις, ὑμῖν τε καὶ αὐτοῖς κύριον εἶναι.
Κύριον ὑψιμέδοντα, τῷ ἔτι μέλει τὸ πρόσωπον.

ΕΦΕΣ. 5.

ΤΗΙ ΝΕΑΝΙΚΗΙ ΗΛΙΚΙΑ.

Ὡσαύτως παύσατε, νέοι, σιωπητοῖσι γέροντι,
Ἡ δὲ φρενῶν ἐγκωμιάσατε αἰεὶ τὸ ταπεινόν.
Αἰνῶς γὰρ συγέθεός τις θνητῶς ἀγερώχης.
Αὐτὸς φιλεῖ καὶ εὐὸ χάριν ἀμφιτίθησι ταπεινοῖς.
Τῷ ὑπὸ χεῖρα Θεοῦ ταπεινώθητε κραταίως,
Ὅφρ' ὑμᾶς ὑψώσῃ, ὅταν τὸ δεκτικόν αὐτῷ.

α. Πετρ. ε.

ΤΑΙΣ ΧΗΡΑΙΣ.

Ὡς χηρεύουσα γυνή, ἀγαμέθ' δέτ' ἔχουσα,
εἰς Θεὸν ὑψιμέλαθρον εὐὸ τὴν ἐλπίδα βάλλουσα,
Πρὸς τὴν μὲν ἀγίησι λιταῆς νύκτας τε καὶ ἡμᾶρ,
Ἡ δὲ ἴπιπερπυρρή κέαρ ἀβροβίοισι τρυφαῖσιν,
Ζῶσα, Θεὸς τὴν θνητὴν ἐν ὀμμασιν αἰεὶ ἔοντα.

α. Τιμοθ. ε.

ΤΟΙΣ ΠΑΣΙ ΚΟΙΝΩΣ.

Πλησίον ἐκ θυμῷ σέβξον τὸν, ὡς σεαυτὸν,
ῥήμασιν ἐν τέτοις συλλήφθη ἅπαντα τὰ ἄλλα,
ἐν νόμῳ ὅσα πέλει προσηγμάτων ἐρονοδείκτω.

Ρωμ. ιγ.

Καὶ ὑπὲρ ἀνθρώπων πάντων παιδαθε δεήσας.

α. Τιμοθ. 6.

ΕΠΙΦΩΝΗΜΑ.

Ἐκτελέφω μελέτω, καὶ κλήσιός ἐστιν ἐκάστω.
Καὶ καλὸν αἰθήσῃ εὐπραγίησι δόμοι.

ΑΛΛΩΣ.

Τὸ σοι δεόν τελεῖν πᾶσι,
Σὸς οἶκος εὖ ὅπως ἔχη.

Τ Ε Λ Ο Σ.

*Virisq̄, tam vobis, quam illis, Dominum esse,
Dominum aut regentem, cui persona cura non est.
Ephes. 6.*

COMMUNI IUVENTUTI.

*S*imiliter obedite, iuniores, cordatis senibus,
Et animo infixam semper habete humilitatem.
Graviter enim odit DEVS homines superbos.
Rursus autem amat, & suam gratiam circum humiles ponit
Igitur sub manu DEI humiliamini potenti,
Ut vos exaltet, cum ipsi hoc tempestivum fuerit.
1. Pet. 5.

VIDVIS.

*V*erè vidua mulier, & quæ cælebs est,
Spem suam ponit in DEVM, in altis domum habentem,
Instatq̄ precibus sanctis noctesq̄ diesq̄.
Quæ verò delicijs mollibus cor oblectat
Ea vivens mortua est in oculis æterni DEI
1. ad Timoth. 5.

OMNIBVS IN COMMUNE.

*P*roximum tuum ex animo dilige sicut teipsum,
In his verbis comprehensa sunt omnia alia,
Præcepta, quæ in Lege extant cælitus monstrata.
Rom. 13.

*Et pro hominibus omnibus deprecamini.
1. Timoth. 2.*

EPIPHONEMA.

*Quisq̄ sui curet, quæ muneris exigit usus,
Et benè florebit prosperitate domus.*

ALITER.

*Quod te decet piè effice,
Domus tua ut stet optimè.*

FINIS.

Errata.

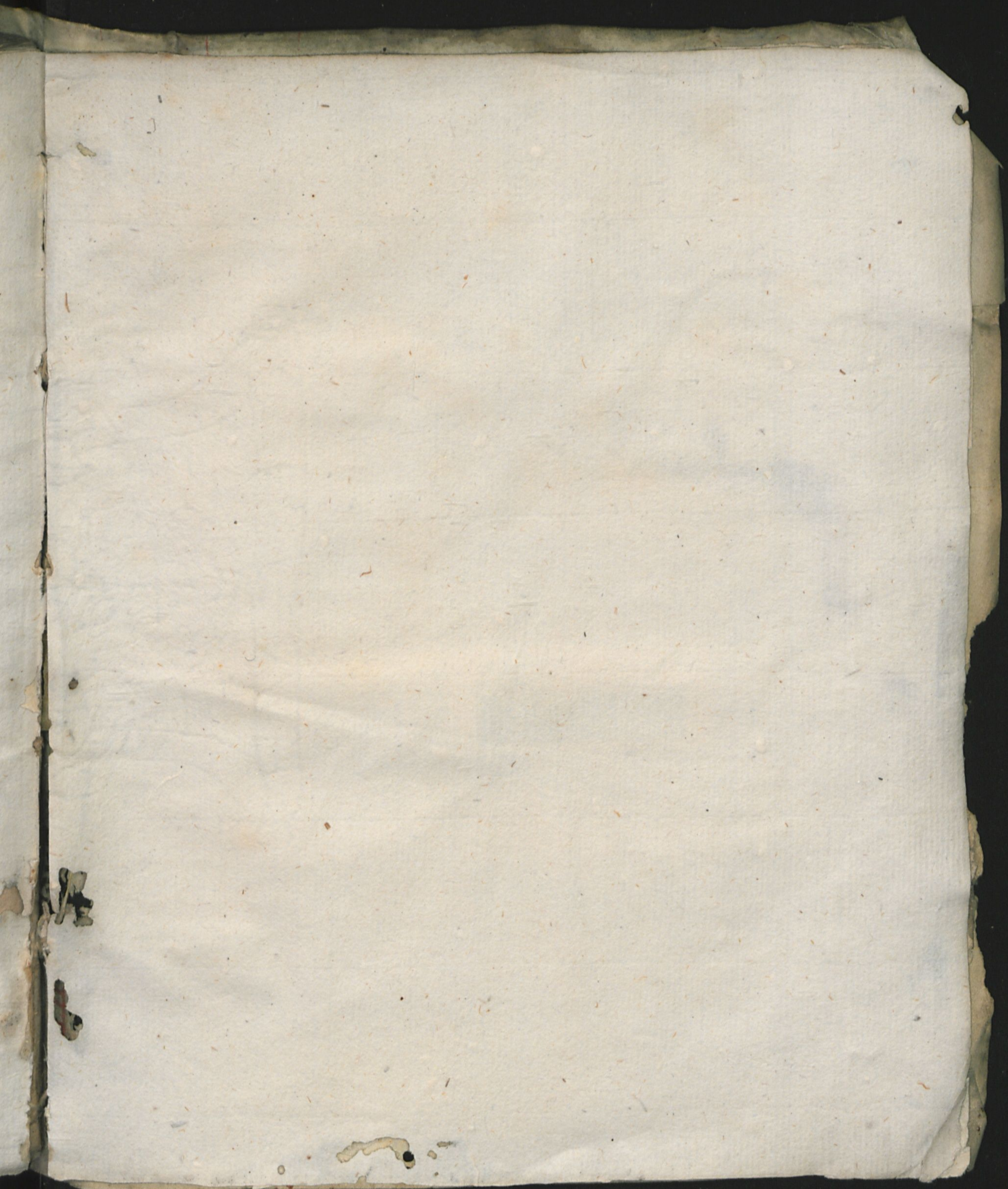
Δῆπνον pag.	B. b. lin.	17.
Νοοθελέει	ibidem	29.
Preditam	C. 2. a.	18.
Θεῖον ὄσ	C. 3. b.	12.
Ὁφρ' ἅγιον τελέθει	C. 4. b.	19.
Quam infracta	D. a.	13.
Διολόμορφα	D. 2. b.	24.
ἀλίπνω	D. 2. b.	28.
Φωνή	D. 3. b.	25.
Βαπτισμῖ	E. a.	6.
Βαπτισμῖ	E. a.	8.
Ὁρέξει	E. b.	25.
ἀπάγωσι τραπίζης	E. 4. b.	16.
Ὁρθρον	ibidem	18.
Δαίμων	F. b.	10.
Præsto	F. 2. a.	11.
Ἡμῆ ὁ χραπλόν	F. 3. b.	22.
Σαόφρονας: ἀλλά	F. 4. b. 2.	

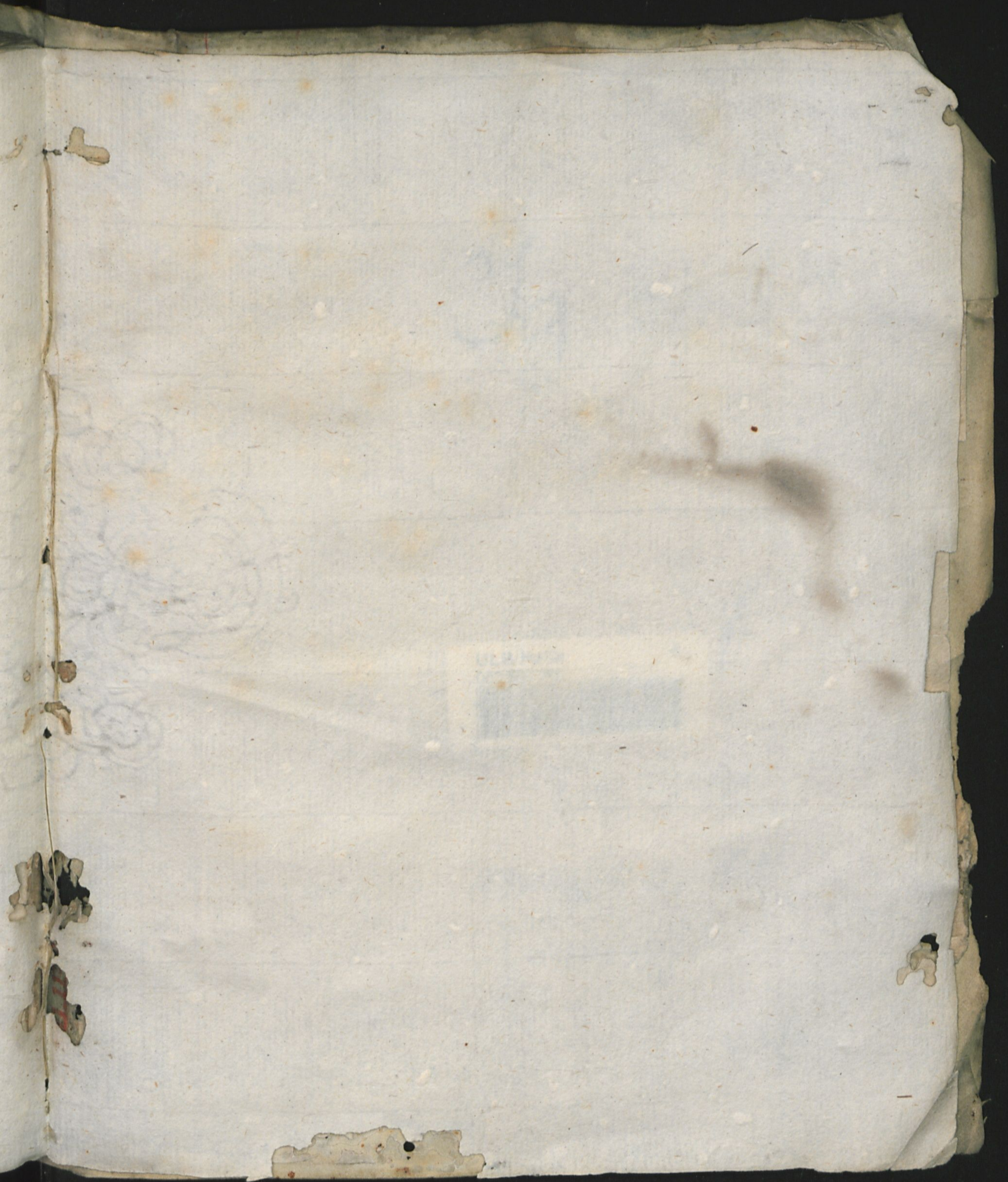

Jg 33 50

ULB Halle 3
003 560 996

TA → OL
Mura 4 u. 11
Vorkurs

V077

nam rantes in q̄ legis subie
tamine **M** arnis leg per deser
tū dantes rignū in apernū ter f
at deq̄ rēnū mūdū q̄z a crimi
ne cōmūnes aia hūna carna
is aquilina hūnū fectore m

rūt rans uqlāt a us mūsōz dū
diferentis corā sensus uiteratō
ala cōntēplano **F**
rignū in ter aq̄ci fōmūdōm
his hāq̄ndat hūa leratur q̄z
nōz flummi hū **F** q̄z est xpc hū

17

ΔΙΟΝ
 ΙΚΟΝ
 ΘΗΡΟΥ ΕΞΑΜΕ-
 μεταφρασίην
 ΚΟΥΠΗΙΟΥ,
 ΣΙΕΩΣ.
 ΤΥΧΗΤΙΚΟΥ
 ΕΡΙ, VERSI-
 additum

ΠΙΟ Odersebio.
 Sylvarum.
 gina casta Poëtas
 spiritus atq; sacer.
 TADII,
 ucij. Anno
 I.

